

Møte onsdag den 16. februar kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 47):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime (nr. 12)
2. Referat

Presidenten: Representanten Bror Yngve *Rahm*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

De innkalte vararepresentanter fra Akershus fylke, Sverre *Myrli* og Mette *Korsrud*, har tatt sete.

Representanten Gjermund Hagesæter vil framsette et privat forslag.

Gjermund Hagesæter (FrP) [10:02:24]: Eg har i dag den gleda på vegner av Per Erik Monsen og meg sjølv å fremme forslag om heving av beløpsgrensa for tollfri import frå 200 kr til 1 000 kr.

Presidenten: Representanten Jan Simonsen vil framsette et privat forslag.

Jan Simonsen (uav) [10:03:02]: Jeg har gleden av å overlevere og fremme forslag om å be Regjeringen godkjenne et gratis behandlingsopplegg ved Dødehavet for pasienter med revmatisme og muskel- og skjelettlidelser.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende statsråder vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Dagfinn Høybråten
- statsråd Børge Brende
- statsråd Morten Andreas Meyer

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndsopmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Inge Ryan.

Inge Ryan (SV) [10:04:07]: Jeg har et spørsmål til næringsministeren.

Det er en stor dag i dag. Kyoto-avtalen trer i kraft. Det er historisk fordi det er det første viktige steget i forhold til at vi skal redde miljøet på jorda.

I Norge har utslippene økt med 9 pst. siden 1990, mens vi i forhold til avtalen skulle ha økt utslippene med kun 1 pst. Vi er altså på et overforbruk av utslipp på 8 pst. Prognosene sier at utslippene vil øke ytterligere i årene som kommer.

Hva vil næringsministeren gjøre for at vi skal få redusert utslippene fra norsk næringsliv de neste årene?

Statsråd Børge Brende [10:05:01]: Først vil jeg slutte meg til det som representanten Ryan sa, det er en viktig dag når Kyotoprotokollen trer i kraft. Det hadde selvsagt vært enda bedre hvis flere av de landene som har ansvar for de største utslippene, også hadde sluttet seg til protokollen. Men det er slik at de landene som har valgt å ratifisere den, selvsagt skal forholde seg til det som er Kyoto-protokollens krav. For Norges del er det riktig som representanten Ryan sier, at det er lagt opp til at Norge faktisk kan øke sine utslipp med utgangspunkt i 1990 med 1 pst.

Jeg tror det er få land som kan vise til så mange tiltak på brede områder i forhold til klimagassutslipp som Norge. Vi var et av de første land, hvis ikke det første, som gjennomførte en CO₂-avgift, og den er høy. Vi har også svært høye avgifter innenfor bruk av fossile brensler. Det er også slik at nærmere 97 pst. av all elektrisitet i Norge kommer fra fornybar vannkraft. Når man da skal redusere utslipp i Norge, har det en tiltakskostnad ved seg som f.eks. er seks ganger høyere enn hvis man reduserer utslippene i andre områder, hvor man f.eks. kan gjøre det innenfor modernisering av kullkraftverk.

Det Regjeringen har gjort, og det Regjeringen nå vil gjøre, er å saumfare alle virkemidler for kostnadseffektive tiltak. Det er innenfor skipsfarten, og det er innenfor hele olje- og gasssektoren. Vi har løpende gjennomganger i forhold til hvordan vi skal oppfylle vår forpliktelse i henhold til Kyotoprotokollen. Men jeg må også legge til at de fleksible mekanismene, dvs. kvotekjøp og også investeringer i u-land, er en del av dette.

Inge Ryan (SV) [10:07:07]: Næringsministeren fikk mye ros for sin jobb som miljøvernminister. Vi i SV håper at han har tatt med seg en del av den kunnskapen og erfaringen han har fra Miljøverndepartementet, når han nå har gått inn i Næringsdepartementet.

Vi vet at tidligere næringsminister Ansgar Gabrielsen la fram en innovasjonsplan for litt over et år siden. I denne planen er dette med miljøteknologi og miljøsatsing forholdsvis fraværende. Nå viser det seg riktignok at denne planen visstnok har havnet i en skuff i Næringsdepartementet – vi har iallfall merket lite til den. Men jeg har et ønske om at man skal ta fram denne planen igjen og revidere den, og at man i et land der vi har masse penger og masse kunnskap, faktisk er villig til å ta noen nødvendige grep for å få satt miljøteknologi høyere på dagsordenen. For eksempel innenfor bioenergi har vi kommet veldig, veldig kort i Norge – sammenlignet med f.eks. Sverige. Vil næringsministeren ta de nødvendige grepene og koble kunnskap og penger, slik at vi får litt fart på dette arbeidet?

Statsråd Børge Brende [10:08:16]: Først takk for hyggelige ord om den jobben jeg gjorde som miljøvernminister. Det er en selvfølge at næring og miljø skal gå hånd i hånd. Det å satse på miljøteknologi har fremtiden foran seg. I Tyskland er det 1,5 millioner arbeidstakere som har arbeidsplassene sine i miljøteknologibedrifter.

Nå er det slik at veksten i klimagassutslipp i Norge har kommet offshore, på sokkelen. Hvis man ser på veksten i klimagassutslipp på fastlandet, er den faktisk redusert. Vi står overfor en utfordring som gassleverandør til Europa: De som kjøper vår gass, får redusert sine CO₂-utslipp hvis de erstatter kull med gass. De importerer norsk gass, og dermed får vi økte klimagassutslipp.

Vi vedstår oss den forpliktelsen at vi skal ta et ansvar her. Det vil vi gjøre gjennom gode tiltak i Norge, men vi har også forutsatt at vi skal kunne bruke Kyoto-mekanismene – kjøpe kvoter og også bruke den grønne utviklingsmekanismen, dvs. gjøre investeringer i land hvor man kan få mer igjen for pengene.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Øystein Djupedal.

Øystein Djupedal (SV) [10:09:32]: Hvis en har ambisjoner, er det mulig å kombinere mange ulike forhold og oppnå en gevinst.

Innenfor energi er det mulig å satse stortilt på energiutvikling, på teknologi og på forskning for å få fram alternativ energi som reduserer klimagassutslipp. Vi har sett det i Danmark. I løpet av to–tre tiår har man klart å få fram en vindkraftteknologi som nå er Danmarks nest største eksportartikkel. Det er mulig, hvis man har ambisjoner – og vi bør ha ambisjoner om dette – å lage nye store næringsgrener i Norge som skaper arbeidsplasser og miljøvennlig teknologi, og som gjør at vi kan nå de miljømål som Kyoto-avtalen setter. Men da må vi ha en regjering eller noen statsråder som har ambisjoner, som ønsker å ta noen dristige, djerve grep. Dette feltet er åpent for store, dristige grep.

Mitt spørsmål til statsråden er egentlig følgende: Vil han prøve å se om det er mulig å skape nye næringsgrener innenfor solenergi, innenfor biobrensel, innenfor CO₂-injeksjon i Nordsjøen? Det er mange ulike felter som egentlig bare ligger helt åpne for at noen skal ta tak i dette og prøve å gjøre denne jobben. Min utfordring er: Vil statsråden ta disse initiativene?

Statsråd Børge Brende [10:10:42]: Det er selvsagt greit å være dristig, men hvis disse tiltakene også kan være lønnsomme og gi flere norske arbeidsplasser, er det enda bedre. Det er jo dette som står i den innovasjonsplanen som ligger på pulten min, og som jeg ser på hver dag – den ligger absolutt ikke i en skuff.

Det vi skal leve av i fremtiden i Norge, er produkter der vi kan jobbe inn kunnskap, utvikling, forskning og design, slik at vi jobber smartere og dermed kan få en høyere pris i markedet og også forsvare vårt kostnadsnivå.

På områder innenfor miljøteknologi har vi allerede suksess, vi skal ikke gjemme bort det heller. Scan Wafer,

som nå er en av de ledende i verden i å lage solcellepaneler, har vi utviklet gjennom den kunnskapen vi har fra norsk prosessindustri knyttet til silisium. Innenfor vindkraft er det allerede mange norske aktører ute på markedet, og vi har ambisiøse mål om også å øke bruken av fornybar kraft innenfor vindkraft. Det skjer også en del gjennombrudd i forhold til annen fornybar energi.

Presidenten: Siv Jensen – til oppfølgingsspørsmål.

Siv Jensen (FrP) [10:11:51]: Mange bedrifter og arbeidsplasser er også truet av særnorske miljøkrav, som bidrar til å redusere bedriftenes konkurransekraft i forhold til tilsvarende bedrifter, f.eks. i EU-området. Ser næringsministeren denne konflikten, og hva vil han i så fall foreta seg for å bidra til å harmonisere dette regelverket best mulig for å redusere konkurransevridninger som oppstår i det norske markedet som følge av særnorske regler?

Det er rimelig opplagt at vi innenfor en del næringer har en utfordring på dette området. Det er vel og bra at Norge er opptatt av miljøforebygging – det tror jeg mange er enige om – men det må ikke gjøres på en slik måte at norske bedrifter taper i konkurransen fordi mange av våre europeiske naboland har innrettet regelverket på en annen måte.

Statsråd Børge Brende [10:12:44]: I en fremtidsrettet næringspolitikk er det å stille miljøkrav et viktig element. Men her er det forskjell på å barbere seg og å skjære av seg haka. Det må være en balansegang.

Jeg tror at vi også fremover skal være offensive i forhold til miljøkrav. Men det må gjøres på en slik måte at bedrifter ikke flagger ut og etablerer seg i områder hvor man ikke har miljøkrav, eller har mye lavere miljøkrav – også innenfor området helse, miljø og sikkerhet generelt.

Jeg tror at vi har funnet en god balansegang her i Norge. På en del områder har vi gjort det særdeles bra i forhold til å utnytte fossile brensler mer effektivt og kanskje også innenfor området å håndtere klimagassutslipp. Det gjennombruddet vi har hatt i tilknytning til reinjisering av CO₂ på sokkelen, tror jeg det vil bli mer av i fremtiden, og Regjeringen har satt av forskningsmidler for å utvikle dette. Vi har bl.a. for inneværende år, i budsjettforliket med Fremskrittspartiet, økt bevilgningen til forskningen innenfor olje og gass med 60 pst.

Presidenten: Rolf Terje Klungland – til oppfølgingsspørsmål.

Rolf Terje Klungland (A) [10:14:01]: Klimautfordringen er kanskje den største og viktigste miljøpolitiske utfordringen vi vil ha i tiden framover.

Vi i Arbeiderpartiet ser veldig alvorlig på den situasjonen som vi er i i forhold til klimautfordringene, men vi ser også mulighetene. For eksempel har vi nå kommet et langt steg nærmere en teknologi med en CO₂-håndtering der CO₂ blir reinjisert ute på sokkelen, for å få ut mer olje og gass. Å utvikle slik industri kan føre til at vi blir verdensledende innenfor dette området – et stort og viktig

miljøpolitisk område – og vi mener at vi kan utvikle dette slik at det faktisk blir lønnsomt i forhold til kvotehandel.

Vi går derfor inn for at det skal være et selskap som får ansvar for hele CO₂-kjeden, fra CO₂ blir tatt opp av Nord-sjøen og til det blir reinjisert. Mener statsråden at et slikt selskap vil være aktuelt for Regjeringen?

Statsråd Børge Brende [10:15:10]: Først må jeg si meg enig med representanten Klungland i at den største miljøutfordringen vi står overfor, trolig er den som er knyttet til endringer i klimaet. Bare i løpet av de hundre årene som kommer, vil vi stå i fare for at endringene i temperaturen kan bli 3–5 °C. Og det må håndteres.

Til dette med at Norge kan bli verdensledende i forhold til reinjisering av CO₂, vil jeg si at jeg tror vi i dag er verdensledende. Vi har gjennomført det. Poenget er at det ikke er kostnadseffektivt på alle områder ennå. Vi må vurdere ulike måter for også å kunne være verdensledende i fortsettelsen. Da tror jeg at det å øke forsknings- og utviklingsinnsatsen innenfor dette området er vesentlig.

Vi har i Norge også vist at vi greier å kombinere olje og gass og det som er vår tradisjonelle virksomhet til sjøs, nemlig fiskeriene. To norske selskaper er nå prekvalifisert i forbindelse med Shtokman-feltet i Barentshavet, fordi vi også har ledende miljøteknologi i arktiske strøk.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Trond Giske (A) [10:16:24]: Jeg har et spørsmål til statsråd Meyer.

Vi har de siste dagene hatt store oppslag om pengegaver til de politiske partiene, bl.a. om at Kristelig Folkeparti har mottatt penger fra hotelleiere i Molde, samtidig som statsminister Bondevik har lagt – eller planlagt, nå får vi være nøyaktig – møter med til sammen sju statsministere eller presidenter ved i hvert fall fire forskjellige anledninger til disse eiernes hoteller.

Igen ser vi behovet for å ha full åpenhet om denne typen gaver, slik at offentligheten, media og andre kan se om det er en sammenheng mellom de gavene som gis, og hva som gjøres tilbake.

To ganger har dette stortinget nedstemt forslag om at kravet om åpenhet om gaver også skal gjelde lokalleddene, altså at gaver til fylkesleddet og lokalleddet også skal være omfattet av loven. Vi har ennå ikke fått noe forslag fra statsråd Meyer om en slik lov. Mitt spørsmål er: Når kan vi få en slik lov på plass?

Statsråd Morten Andreas Meyer [10:17:31]: Dette spørsmålet har representanten Giske stilt tidligere. Han får nøyaktig det samme svaret.

Lovforslaget blir lagt fram slik at Stortinget får god tid til å behandle saken og vedta loven før valget. Det betyr at lovforslaget kommer til Stortinget i april.

Jeg er utvilsomt enig med Trond Giske i at åpenhet og tillit er grunnleggende viktig i det politiske systemet. Vi legger da også vekt på det i Regjeringen, og har i motsetning til den regjeringen Trond Giske satt i fra 2000 til

2001, tatt faktiske grep for å styrke tilliten mellom statsadministrasjonen, det politiske systemet og befolkningen.

Vi jobber langs fire viktige akser. Vi kommer til Stortinget med et forslag om et karantenerregelverk også for politikere. Vi har innført et karantenerregelverk for folk i statsadministrasjonen som går fra politikken til statsadministrasjonen, eller som går fra statsadministrasjonen og ut i ledende stillinger i privat næringsliv. Vi har etablert et etisk regelverk for å styrke oppmerksomheten rundt etikk i staten. Vi strammer til innkjøpsregelverket. Vi legger altså fram, med bakgrunn i det offentlig oppnevnte utvalget som har sett på finansiering av demokratiet, et lovforslag som innebærer full åpenhet om gaver til partiene på lokalt nivå, fylkesnivå og nasjonalt nivå. Det er altså ikke riktig, slik Giske påpeker, at denne regjeringen ikke gjør noe i forhold til disse spørsmålene. Det er snarere tvert imot denne regjeringen som gjør noe, i den posisjonen vi sitter i i dag.

Trond Giske (A) [10:19:24]: Jeg takker for svaret.

Det er bra at statsråden lover at det nå skal legges fram en slik lov. Vi har hatt to anledninger tidligere her i huset til å vedta den loven og forlenget få tettet det hullet som gjør at man kan gi milliongaver lokalt som kan bli unntatt offentlighet, mens bare sentralledet er omfattet av offentlighet. Det er bra at vi får det på plass.

Da vi sist foreslo en slik lovendring, i 2003, ble det sagt fra Regjeringens side at den ikke kunne få tilbakevirkende kraft, dvs. at den ikke kunne virke for de gavene som var gitt samme år, altså i 2003. Vil den samme argumentasjonen bli brukt når det legges fram en lov i april, at de gavene som gis i regnskapsåret 2005, ikke kan omfattes av loven? Vil det si at også de gavene som gis til valgkampen til høsten, vil være unntatt offentlighet hvis de gis til lokalleddet? Eller vil Regjeringen sørge for at alle gaver som gis til valgkampen i 2005, blir omfattet av kravet om offentlighet?

Statsråd Morten Andreas Meyer [10:20:18]: Vi er nå i en situasjon hvor innstillingen fra det offentlige utvalget er ute på høring. Etter at høringsfristen er over, skal Regjeringen behandle det endelige lovforslaget, og lovforslaget blir oversendt Stortinget i april. Da får representanten Giske svar på spørsmålet.

Men det er altså ikke forbudt allerede i dag å gjøre det representanten Giske ber om. Det er fullt mulig å strekke seg utover det offentlighetskravet som ligger i dagens lovgivning. Det partiet jeg selv representerer, gjør nettopp det. I lokalvalgkampen i 2003 valgte Høyre, til tross for at det ikke var lovfestet plikt til å gjøre det, offentliggjøring av alle bidrag på lokalt nivå og på fylkesnivå. I valgåret 2005 har partiet Høyre allerede tatt i bruk en forhåndsflagging, i den forstand at bidrag fortløpende blir registrert og lagt ut i full offentlighet på partiets hjemmesider. Det er altså fullt mulig også for andre partier å velge en mer offentlig linje enn hva loven faktisk krever.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Bjørgulv Froyn.

Bjørgulv Froyn (A) [10:21:37]: Denne saken har en lang historie. Den har vært debattert ved ulike anledninger, og i 13–14 år tilbake i tid har det vært aktuelt å finne fram til disse hemmelige givene til Høyre.

Vi har de siste årene opplevd konkrete saker hvor det har vært reist betimelig interesse om hvorvidt det har vært en kobling mellom økonomiske gaver og politiske vedtak, det være seg sykehusboliger ved Ullevål universitetssykehus, det være seg byggetillatelse i marka, det være seg gjensidige avtaler om bruk av Bygdøy eldreboliger i Oslo. I 2003-valgkampen oppgav Oslo Høyre at de hadde mottatt 400 000 kr i gaver, mens realiteten var 3–4 mill. kr.

Mitt spørsmål er derfor: Føler ikke statsråden ubehag ved at så mange saker skal dukke opp før forandringen kommer?

Statsråd Morten Andreas Meyer [10:22:45]: Jeg føler ikke ubehag. Jeg føler snarere tvert imot en tilfredshet med at vi på så mange områder har grepet tak i endringer som skal styrke tilliten til det politiske systemet, som skal styrke tilliten til det statsadministrative systemet.

Jeg er opptatt av full åpenhet. Regjeringen er opptatt av full åpenhet. Vi er opptatt av å sikre borgernes tillit til at ingen skal kunne kjøpe seg til politiske beslutninger. Derfor jobber vi langs fire akser: med åpenhet om partifinansiering, hvor Høyre allerede praktiserer en meråpenhet i forhold til hva loven pålegger oss, med et etisk regelverk, med et karantenerregelverk som skal sikre at ingen går ut og misbruker informasjon som er kommet som et resultat av en politisk eller administrativ funksjon i statssystemet, og med innstramminger i innkjøpsregelverket, som skal skape trygghet for at 230 milliarder offentlige kroner til innkjøp av varer og tjenester blir tatt hånd om på beste måte.

Presidenten: Carl I. Hagen – til oppfølgingsspørsmål.

Carl I. Hagen (FrP) [10:23:56]: Det er fint at det nå vil komme forslag til lovendringer og full åpenhet om gaver til politiske partier. Og jeg er helt enig med statsråden, som sier at det vi absolutt må prøve å unngå, er at politiske pengegaver til politiske partier også medfører politisk innflytelse på programmer eller på standpunkter i de politiske partiene. Derfor er det viktig med åpenhet.

Men hva vil statsråden foreta seg der hvor vi er kjent med at hovedsponsor og de som gir penger til politiske partier, får direkte belønning i form av innflytelse over partienes – eller partiets – politikk? Det mest skandalepregede vi har på dette området, er Arbeiderpartiet, som i 2001 gav en programforpliktelse om ikke å endre sykelønnsordningen, for å sikre seg 6,7 mill. kr fra Landsorganisasjonen. At Arbeiderpartiet, et parti som er kjøpt og betalt av LO, overhodet tør ta opp denne saken, forundrer meg, særlig når LO har fått den belønning at de sitter i programkomiteen til Arbeiderpartiet.

Hva vil statsråden gjøre med denne type ting?

Statsråd Morten Andreas Meyer [10:25:09]: Jeg deler representanten Hagens bekymring rundt LOs innfly-

telse over Arbeiderpartiets politikk, men det er et forhold Arbeiderpartiet, LO og velgerne i hovedsak får ordne opp i seg imellom. Det er jo nettopp også i dette forholdet viktig med åpenhet, slik at velgerne faktisk vet hvem som finansierer de ulike partiene, og også kan vurdere hvordan pengegaver og økonomisk støtte påvirker partienes politikk og eventuelt bidrar til at standpunkter endres som et resultat av pengegaver. Men igjen er åpenhet det sentrale, det at velgerne har innsyn, at omverdenen kan sjekke. Og det legges det altså opp til i full bredde i det lovforslaget som kommer til Stortinget i april.

Presidenten: Ågot Valle – til oppfølgingsspørsmål.

Ågot Valle (SV) [10:26:08]: Jeg vil bare si at det må jo være fullt legitimt å kunne få innflytelse for å forsvare fellesskapets interesser og sjukelønnsordninga.

Også SV har i lang tid vært opptatt av dette med full åpenhet rundt offentlige bidrag til partiene. Det må være viktig at velgerne vet hvem det er som gir bidrag til partiene, og at det ikke er bindinger som er lukket og fordekt, mellom partiene og dem som bidrar.

For oss er det viktig at bidragene blir offentliggjort før valgdagen, slik at velgerne vet det. Et mindretall i det utvalget som Meyer refererte til, har gått inn for at det skal være offentlighet før valgdagen. Flertallet sier at det ikke er så nødvendig; det kunne jo bli litt unødig støy rundt dette. Er statsråden enig i at det er viktig at velgerne på forhånd vet hvem det er som har gitt bidrag til partiene?

Statsråd Morten Andreas Meyer [10:27:14]: Som jeg også gav uttrykk for i svaret til Trond Giske, skal Regjeringens endelige lovforslag presenteres for Stortinget i april, og vi kommer tilbake til detaljene da. Men jeg legger igjen vekt på at mitt eget parti, Høyre, før dette lovforslaget er presentert for Stortinget, før det er vedtatt, har valgt å operere med en forhåndsflagging, slik som representanten Valle ber om. Vi har også ved pengegaver til lokalparti, til fylkesparti og til nasjonalt parti flagget bidragene fortløpende på våre hjemmesider, og det er fullt mulig for de øvrige partiene å velge den åpenhetslinjen som Høyre har valgt i dette spørsmålet. Det er altså fullt mulig å utvise en åpenhet som er større enn det loven eventuelt måtte kreve.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Øystein Hedstrøm (FrP) [10:28:23]: Åtte måneder etter Stortingets behandling av skipsfartsmeldingen skjer det en sterk forvitring av norske skipsfartsmiljøer. Mye tyder på at Norges tid som maritim stormakt snart er over. Sentrale rederier, som Odfjell, Farstad Shipping, Wilh. Wilhelmsen, Royal Caribbean Cruise Line osv., flagger ut hele eller deler av virksomheten. Rederiene flykter fra det norske tonnasjebeskatningssystemet, antallet norske sjøfolk går sterkt nedover, og Norge er degradert fra tredjeplass til femteplass som verdens skipsfartsnasjon – ja, nå holder Hongkong også på å gå forbi. Vi har altså en helt annen situasjon enn da Stortinget behandlet skipsfarts-

meldingen, og jeg regner med at Regjeringen ikke sitter med hendene i fanget og bare bivåner dette.

Hva kan vi nå regne med av forbedrede rammebetingelser, slik at vi kan snu denne negative trenden, til norsk skipsfarts og norske maritime miljøers fordel?

Statsråd Børge Brende [10:29:42]: Hvis vi ser den samlede maritime sektor i Norge under ett, er det en svært betydelig og viktig sektor for landet vårt. I den senere tid har vi sett noen piler som har gått opp, og vi har også noen utfordringer. Hvis vi ser på verftene våre, som nærmest var tomme for oppdrag for et par år siden, har verftene nå oppdrag for iallfall over 12 milliarder kr. De driver meget godt. Så det skal vi ta med oss. Også de som eksporterer skipsutstyr, driver meget bra.

Det er riktig at vi må jobbe enda hardere for å gjøre forholdene konkurransedyktige for dem som ønsker å drive med rederivirksomhet i Norge. Derfor har Regjeringen i forbindelse med budsjettet – som det også ble konkludert med i budsjettforliket med Fremskrittspartiet – forbedret tonnasjeskattemodellen med 110 mill. kr for inneværende år. I tillegg har Regjeringen nedsatt et utvalg som skal fremlegge en innstilling i desember i år, der man også skal vurdere totaliteten i det norske skattesystemet for rederiene mot det systemet som man nå ser avtegne seg i EU. I tillegg har vi igangsatt et initiativ for å gjøre NIS-registret mer attraktivt, gjennom at vi går igjennom ulike tiltak for å gjøre det mer konkurransedyktig. Det er også slik at vi i Norge bruker over 1 milliard kr over budsjettet i forbindelse med ulike støtteordninger for sjøfolk. Aldri har vi brukt så mye penger på disse tiltakene.

Summen er at den maritime sektor i Norge går meget bra.

Øystein Hedstrøm (FrP) [10:31:46]: Der er Fremskrittspartiet sterkt uenig med Regjeringen. Det er en altfor defensiv holdning.

I Europa har nå til og med Tyskland gått forbi Norge som skipsfartsland, målt i tonnasje, og flere andre land slår snart følge. Når vi ser på Lisboa-avtalen, har jo EU som strategi å bygge seg opp som en maritim stormakt innen 2010. Resultatene ser vi. De suger til seg kompetanse, verdiskaping og arbeidsplasser. Norge har gjort noen grep, men det er sekunda virkemidler i forhold til det vi ser i EU. Må vi ikke nå snart forstå at vi må harmonisere rammebetingelsene med EU og innføre nøyaktig de samme betingelsene for sjøfolk og skipsfart som man har i Europa?

Statsråd Børge Brende [10:32:41]: Jeg tror vi alle er tjent med å tegne et nyansert bilde av den norske maritime sektor.

Når det gjelder skipsutstyr, er vi, som jeg nevnte, verdensledende. 7 pst. av all eksport i verdenssammenheng kommer fra Norge. Når det gjelder offshoreleveranser, som henger nært sammen med dette, har vi 10 pst. av verdensmarkedet. Etter USA er vi altså nest størst.

Når det gjelder de norske skipsverftene, går de bedre enn noen gang. Det er også slik at de norske rederiene har

milliardoverskudd. De driver meget godt og meget lønnsomt. Den norske tonnasjeskattemodellen er slik at alt det man får inn av rateinntekter innenfor tonnasjeskattemodellen, slipper man å beskatte. Det er i det øyeblikket man tar disse pengene ut til personlig eier, eller reinvesterer dem i et eiendomsprosjekt e.l., man må betale 28 pst. skatt. Situasjonen for andre norske bedrifter er at de betaler 28 pst. skatt på sitt overskudd, og så skal også aksjonæren betale skatt.

Vi har altså et system som er bra, men vi skal gjennomgå det for å se om det er godt nok.

Presidenten: Det blir to oppfølgingsspørsmål – først Bendiks H. Arnesen.

Bendiks H. Arnesen (A) [10:34:01]: Arbeiderpartiet jobbet intenst for å få til et bredt forlik om skipsfartsmeldingen, for å beholde Norge som en ledende skipsfartsnasjon og for å sikre at norske sjøfolk kan jobbe på norske skip.

Dette fikk man ikke regjeringspartiene med på. Her var de helt steile, gått helt i lås. Dette ville de ikke være med på, og det var synd. Nå ser vi den negative utviklingen.

Ser ikke statsråden betydningen av å beholde den maritime kompetansen som norske sjøfolk har? Hva vil statsråden gjøre for å beholde hele bredden av den kompetansen, altså norske sjøfolk på norske skip? Ingen sjøfolk kan som kjent simulere seg fram til å bli en god offiser.

Statsråd Børge Brende [10:34:54]: Jeg kjenner meg ikke igjen i det bildet som representanten tegner. Den negative utviklingen kan ikke jeg se.

Samlet sett er det en positiv utvikling i den maritime sektor i Norge. I motsetning til f.eks. Tyskland, som ble nevnt, og også Sverige går den norske arbeidsledigheten ned. De har kommet opp i en situasjon hvor de faktisk har det som kalles «jobless growth», altså vekst uten vekst i arbeidsplasser. Den maritime sektor langs kysten, verft og maritim industri generelt, går nå meget bra. De ansetter flere folk, og de som har vært permittert, tas inn. Det synes jeg hører med i dette totalbildet. Norske rederier driver bedre enn noen gang hvis man ser på overskuddene deres. De er store. Vi har aldri brukt så mye penger i Norge på støtteordninger til sjøfolk. Vi bruker i inneværende år 1 060 mill. kr, altså over 1 milliard kr, på nettolønnsordninger og liknende ordninger for norske sjøfolk, som er langt mer enn da Arbeiderpartiet satt i regjering.

Carl I. Hagen (FrP) [10:36:06]: Her er det en stor forskjell i virkelighetsbeskrivelsen. Jeg lurer på om statsråden følger med i Dagens Næringsliv og økonomisidene i Aftenposten og andre steder. Der ser man, som Øystein Hedstrøm sa, at det er nedgang i registrene våre. Vi er nå på femteplass istedenfor der vi burde være, på tredjeplass.

I tillegg har ikke rederiene de samme rammevilkår. Det forbauser meg at ikke Høyre i hvert fall går inn for de samme rammevilkårene som man har i EU, f.eks. i Sverige og Danmark. Det er nesten fristende å spørre: Skal man ikke gjøre noe virkelig aktivt før det siste skipet

(Hagen)

forlater Norge og det siste rederikontoret flytter til London eller Kypros eller andre steder med den kompetansen som er nødvendig også for skipsbyggingsindustrien vår?

Det siste spørsmålet mitt gjelder også sjøfolkene, som Bendiksen var opptatt av. Vil Regjeringen, hvis den legger frem statsbudsjettet til høsten, sørge for at vi forlenger nettolønnsordningen for sjøfolk og fergereederier, slik at de mange som nå lever i betydelig usikkerhet, kan få sikre arbeidsplasser?

Statsråd Børge Brende [10:37:16]: Regjeringen vil ta utgangspunkt i den kompetansemodellen som vi fremla for Stortinget i fjor vår i forbindelse med utformingen av nettolønnsordningen for 2006.

Når det gjelder spørsmålet om den samlede maritime sektor i Norge, så går den meget bra. Det er også slik at norske rederier driver meget bra. Men fordi det bl.a. er kommet påstander om at andre land, i EU-området, har endret sine rederiskattemodeller og gjort dem mer gunstige enn den ordningen Norge vedtok i 1996, har vi nedsatt et utvalg for å se på dette. Men dette med formuesskatt er en veldig kompleks problemstilling. At man må betale skatt på det å eie et rederi i Norge, ligger inne i dette. Vi har faktisk en situasjon hvor man betaler null skatt på overskudd i et rederi Norge, men i det øyeblikket man tar det ut til personlig eier, eller overfører det til annen type virksomhet, må man betale 28 pst. skatt. Så dem som ønsker den modellen, ber jeg også tenke igjennom implikasjonene.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Odd Roger Enoksen (Sp) [10:38:32]: Jeg vil gjerne stille et spørsmål til statsråd Meyer.

De siste ukene har vi hatt flere saker innenfor dagligvaresektoren med påstander om at det er produsenter som har kjøpt seg hylleplass i dagligvaresektoren for å hindre konkurranse. Og vi har den aller siste uken også hatt TINE-saken, hvor TINE angivelig har forsøkt å stenge ute en konkurrent, noe som er helt uakseptabelt, selvfølgelig. Dessverre har dette også ført til at mange har prøvd å så tvil om organiseringen av det sårbare systemet vi har for å opprettholde en norsk landbruksproduksjon.

Statsråd Sponheim har i Nationen i dag vært forbilledlig klar når han sier at det er nødvendig å opprettholde både den markedsordningen vi har i dag, og det importvernet vi har for å opprettholde et sterkt norsk landbruk i hele landet, hvor også de små produsentene skal ha en mulighet. Er statsråd Meyer enig med sin kollega statsråd Sponheim i at det er nødvendig å opprettholde disse ordningene for å ha et landbruk i Norge?

Statsråd Morten Andreas Meyer [10:39:44]: Jeg er glad for at representanten Enoksen er opptatt av konkurranse i landbrukssektoren og i meierimarkedet og er opptatt av ryddige forhold i dagligvaresektoren. Jeg er glad for at den loven som Regjeringen drev igjennom i fjor vår, og som har virket siden 1. mai i fjor, nå også skaper entu-

siasme hos de partiene som faktisk stemte imot loven. Jeg er også glad for at Senterpartiet støttet vårt forslag om å styrke konkurransemyndighetene og Konkurransetilsynet med 10 mill. kr. Det er viktig å sikre et mangfold i dagligvareforretningene, det er viktig å sikre små produsenter muligheten til adgang til markedet, og det er viktig at små produsenter får lov til å utfordre dem som har vært monopolister, og som fortsatt er totalt dominerende når det gjelder tilbudet av dagligvarer og meieriprodukter.

Jeg antar at representanten Enoksen er kjent med at en felles arbeidsgruppe fra konkurransemyndighetene og landbruksmyndighetene har sett på arbeidsdelingen seg imellom, med sikte på avvikling av de særskilte konkurransemessige reguleringene i regi av landbruksmyndighetene. Denne arbeidsgruppen har nå levert sin innstilling, og den er til bearbeidelse i regjeringsapparatet. Moderniseringsdepartementet og Landbruksdepartementet vurderer arbeidsgruppens rapport, og den tar vi sikte på å sende ut på høring i løpet av rimelig kort tid.

Odd Roger Enoksen (Sp) [10:41:41]: Jeg takker for svaret, som vel egentlig slett ikke var et svar på det jeg spurte statsråden om.

Det er fint at denne arbeidsgruppens rapport skal ut på høring, og at det igjen vil ende opp i en konklusjon fra Regjeringens side. Men det jeg med all respekt, statsråd, spurte om, var hvorvidt statsråden var enig med sin kollega landbruksminister Lars Sponheim, som sier at det er helt nødvendig å opprettholde et sterkt importvern, og at det også er helt nødvendig å opprettholde den markedsordningen vi har i dag, hvor landbrukssamvirkets rolle som markedsregulator skal opprettholdes nettopp for å opprettholde et spredt landbruk i hele landet.

Statsråd Morten Andreas Meyer [10:42:24]: TINEs rolle som markedsregulator, etterregningsordningen for melk og alternative muligheter er berørt i denne arbeidsgruppens rapport. Moderniseringsdepartementet og Landbruksdepartementet samarbeider nå om en rapport som skal sendes ut på høring. Når den høringen kommer, vil vi tydeliggjøre hvordan vi skal sikre rammebetingelser som ikke bare ivaretar de landbrukspolitiske hensynene, men også styrker mulighetene for konkurranse i meierisektoren og tydeliggjør rollen som markedsregulator.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Marit Arnstad.

Marit Arnstad (Sp) [10:43:15]: Vi spør jo ikke hva en arbeidsgruppe mener, men hva som er Regjeringens holdning her og nå – i dag – når det gjelder prisutjamningssystemet for melk.

Statsministeren har vært forbilledlig klar, landbruksministeren er helt klar, og vi spør nå om statsråd Meyer er på linje med sine regjeringskolleger når det gjelder at det som skal undersøkes hos Konkurransetilsynet, er TINE, ikke at en skal bruke denne anledningen til å gå løs på prisutjamningssystemet for melk. Prisutjamninga på melk er jo det systemet som sikrer at de som er små produsent-

ter, får samme pris som de store, og at de som bor langt ute i distriktene, får produsere melk til samme pris som dem som bor i sentrale strøk – en meget viktig og grunnleggende holdning for å kunne opprettholde et distriktsbasert og familiebasert jordbruk her i landet.

Spørsmålet er rett og slett: Hva er Regjeringens holdning pr. i dag? Er moderniseringsministeren enig med statsministeren og med landbruksministeren i at prisutjæmningsystemet ikke skal angripes?

Statsråd Morten Andreas Meyer [10:44:17]: I Regjeringen er vi helt enige om at vi skal styrke konkurransen i meierimarkedet. Vi skal sikre konkurransevilkår på lik basis for dem som ønsker å bruke melk som råvare for produksjon av ferdigvarer. Vi ønsker å gjennomgå etterregningsordningssystemet for melk for å sikre at også utfordrere til TINE ivaretas på en skikkelig måte.

Jeg kan referere fra denne arbeidsgruppens mandat:

«Arbeidsgruppen skal beskrive og vurdere konkurranseforholdene i meierimarkedet under markedsordningen. Herunder skal ulike sider ved markedet og ordningen som er relevante i forhold til tilsyn med konkurranseforholdene, og spesielt kontroll med markedsdominans, beskrives ut fra formålet om å fremme konkurransen i meierimarkedet.»

Presidenten: Inge Ryan – til oppfølgingsspørsmål.

Inge Ryan (SV) [10:45:26]: Jeg vil gjerne følge opp litt det representanten Marit Arnstad var inne på. De viktigste grepene vi har hatt i norsk distriktpolitikk, har vært differensiert arbeidsgiveravgift og landbruket. Vi ser uttalelser nå både fra Fremskrittspartiet og fra representanter fra Høyre som i kjølvannet av det som skjer med Tine, er på banen og på en måte skal endre den måten vi har organisert norsk landbruk på. Vi vet at det at man har hatt samme prisen for melken enten en er på en øy, langt oppe i en dal eller i nærheten av meieriet, er helt fundamentalt for å opprettholde norsk landbruksproduksjon og spredt landbruk i hele landet.

Det vi er bekymret for, mange av oss – vi setter pris på at ministeren nå går inn med både etterkontroll og alle disse bitene; vi er enig i at det blir gjort på skikkelig vis – er at man ikke må skylle ut den viktigste babyen med badevannet i denne prosessen når man skal begynne å endre. Kan statsråden love at vi fortsatt får ha de ordningene som gjør at vi kan opprettholde et spredt landbruk, og at det prissystemet som vi har, blir tatt vare på?

Statsråd Morten Andreas Meyer [10:46:37]: Jeg kan selvfølgelig bekrefte at Regjeringen vil fortsette å føre en landbrukspolitikk som sikrer bøndene mulighet til å drive fornuftig næringsvirksomhet, og som sikrer at unge mennesker har lyst til å ta del i de mulighetene som landbruket gir. Men jeg tror det er viktig å skille disse sakene noe fra hverandre. TINE er altså beskyldt for – og jeg understreker beskyldt for, ingenting er dokumentert så langt – å ha unyttet en markedsdominans til å forsøke å skyve en konkurrent ut. Der har vi Konkurransetilsynet

som verktøy for å undersøke om de påstandene er riktige, og for eventuelt å foreslå tiltak.

Så har vi den andre siden, og det er altså en vurdering av etterregningen for prisutjævningsordningen for melk. Der har en arbeidsgruppe nedsatt av de to departementene jobbet og kommet med en anbefaling til departementene. Det bearbeides nå og skal sendes på høring i løpet av kort tid.

Presidenten: Øystein Hedstrøm – til oppfølgings-spørsmål.

Øystein Hedstrøm (FrP) [10:47:49]: Landbruks-samvirkene har vært i fokus i det siste. ECON Analyse har nylig lagt frem en rapport som sier at det er incentiver for krysssubsidiering og konkurransevridning, i og med at markedsregulatorene får informasjon som konkurrentene ikke får. De sier også at markedsreguleringsordningene virker mot økt effektivitet og betyr et betydelig samfunns-økonomisk tap.

Mitt spørsmål til statsråden er: Hva ønsker han å gjøre med disse reguleringsmyndighetene for å få lik konkurranse? Og når det gjelder dette med etterkontrollen for melk, har Landbruksdepartementet foreslått den fjernet. Kunne han tenke seg å legge den etterkontrollen – vi ønsker jo begge mer åpenhet og kontroll – f.eks. til Konkurransetilsynet?

Statsråd Morten Andreas Meyer [10:48:50]: Ja, det er en av flere muligheter. De finnes ulike alternativer til dagens etterregningsordning. Det er et alternativ å fortsette etterregningsordningen, men med forenklinger i forhold til dagens ordning. Det er altså disse vurderingene som ligger i den rapporten som er kommet fra den nevnte arbeidsgruppen. Vi bruker nå tid i de to departementene til å bearbeide det arbeidsgruppen har kommet med av materiale, og så skal vi, når denne saken går på høring, flagge hvilket standpunkt Regjeringen har i forhold til å sikre like rammebetingelser for hele meierisektoren og skape trygghet for de aktørene som tør utfordre den store, totalt dominerende aktøren på dette området.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Sigvald Oppebøen Hansen (A) [10:50:04]: Eg har eit spørsmål til arbeids- og sosialministeren.

Eg har med glede merka meg at arbeidsmarknaden er betra for m.a. tilsette i industrien og bygg og anlegg. Likevel er det grunn til å minne om at det framleis er nesten 100 000 personar i dette landet som er heilt utan arbeid, og spesielt urovekkjande er det at arbeidsløysa framleis stig innafor ein del helserelevante yrke, som omsorgsarbeidar, hjelpepleiar og sjukepleiar.

Samstundes får me melding om at to av tre kommunar må kutte i talet på stillingar i år på grunn av trong kommuneøkonomi. Det er grunn til å tru at dette vil innebere færre lærarar, færre pleiarar og færre menneske til å gjere mange av dei oppgåvene som kommunen er pålagt å gjere kvar einaste dag. Det kan òg i neste omgang føre til flei-

re arbeidsledige og dårlegare offentlege tenester for befolkninga. Deler arbeidsministeren Arbeidarpartiet si uro for korleis den dårlege kommuneøkonomien verkar inn på arbeidsmarknaden?

Statsråd Dagfinn Høybråten [10:51:14]: Hovedbildet i det norske arbeidsmarkedet nå er positivt. Vi ser en markert vekst i sysselsettingen, og vi nærmer oss nå et nivå på sysselsettingen i Norge som er rekordhøyt. Vi har altså sett en gradvis nedgang i ledigheten, og et markert fall i ledigheten på slutten av fjoråret.

Det er riktig som representanten Oppebøen Hansen sier, at det fortsatt er et ledighetstall som er altfor høyt, og det er fortsatt behov for å ha en målrettet innsats for å få ned ledigheten. Det må skje langs to hovedspor. Det ene er å fortsette den økonomiske politikken som underbygger en utvikling som vi nå har hatt den siste tiden, med rekordlav rente, med en prisstigning som også er historisk lav, med en kronekurs som er håndterbar for konkurranseutsatt næringsliv, og samtidig målrette tiltakene inn mot de gruppene som er særlig utsatt i arbeidsmarkedet. Det vil Regjeringen gjøre. Det er viktig at også offentlig sektor er med i dette totalbildet. Det er en stram kommuneøkonomi mange steder, men noen stor trussel mot det totale sysselsettelsesbildet utgjør ikke stramheten i kommuneøkonomien. Vi vil imidlertid følge utviklingen nøye og gjøre våre vurderinger fram mot revidert nasjonalbudsjett, bl.a. av tiltaksnivået, slik vi har varslet Stortinget om.

Sigvald Oppebøen Hansen (A) [10:53:07]: Eg takkar for svaret.

Det er all grunn til å tru at det er den tronge kommuneøkonomien som er mykje av årsaka til den aukande arbeidsløysa innafør helse-, sosial- og omsorgssektoren, og dårleg kommuneøkonomi er jo eit politisk val.

I Hedmark er talet på arbeidsledige ufaglærte innafør helsesektoren nesten dobla på tre år, og dette er personar som treng både kompetanse og arbeidstrening. I Østfold har arbeidsløysa blant helse-, pleie- og omsorgsarbeidarar stige med 57 pst. dei siste tre åra.

Dette er ei stor utfordring, så mitt spørsmål til statsråden blir: Korleis vil Regjeringa sikre at denne kompetansen og arbeidskrafta blir tekne vare på, med tanke på det enorme behovet som me ser me vil få i framtida?

Statsråd Dagfinn Høybråten [10:54:03]: Det er riktig at vi i årene som kommer, vil trenge ledige hender i enda større grad inn mot omsorgsoppgaver i samfunnet, og denne regjeringen har satset mye på å utvikle og videreutdanne helse- og omsorgspersonell gjennom en egen handlingsplan på dette feltet. Vi legger stor vekt på å videreføre det arbeidet på en sånn måte at vi sikrer god tilgang på personell til de oppgavene som vi på kort og ikke minst på lang sikt har i offentlig og privat sektor når det gjelder omsorg.

Presidenten: Da får vi fire oppfølgingsspørsmål – vi får tid til det – først Bjarne Håkon Hanssen.

Bjarne Håkon Hanssen (A) [10:54:56]: I Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett foreslo vi å øke kommunenes frie inntekter med 3 1/2 milliard kr. Ifølge Statistisk sentralbyrå ville det ha gitt grunnlag for 7 000–8 000 flere årsverk, flere ansatte, i kommunesektoren.

En skulle tro at arbeidsministeren ville ha prioritert en sånn vekst i sysselsettingen, og en skulle tro at Kristelig Folkepartis leder var opptatt av en slik styrking av f.eks. kommunenes pleie- og omsorgssektor. Mener statsråden fortsatt at landets største utfordring er manglende skattelette til dem som har mest fra før, eller vil han i tiden som kommer, heller jobbe for å styrke fellesskapets evne til å løse sine oppgaver?

Statsråd Dagfinn Høybråten [10:55:53]: For det første synes jeg det er betenkelig hvis en i en situasjon hvor vi har en markert vekst i sysselsettingen og en klar nedgang i ledigheten, gir befolkningen det inntrykk at det er det motsatte som er tilfellet. Vi er inne i en positiv trend, og en del av grunnlaget for det er at denne regjeringen har bidratt til å få orden i norsk økonomi.

Så spør representanten Bjarne Håkon Hanssen om statsråden og partilederen fortsatt mener at skattelette skal ha prioritet foran velferd. Jeg vet ikke hvor han har det fra at denne partileder og statsråd har ment at det er en riktig prioritering, men Regjeringen har i hvert fall prioritert annerledes – den regjeringen jeg er medlem av. Vi har satset to–tre ganger mer på å bygge ut velferden i den perioden vi har bak oss, enn vi har satset på å gi skattelettelser. Det vi har satset på når det gjelder å gi skattelettelser, har vært redusert skatt til bedriftene, som Arbeiderpartiet har stemt for. Det har vært redusert skatt på arbeid, men økt skatt på forbruk, og det har vært redusert skatt på hus og hjem. Det er en profil og en prioritering som jeg i høyeste grad står inne for.

Presidenten: Karin Andersen til oppfølgingsspørsmål.

Karin Andersen (SV) [10:57:11]: For SV er det ganske åpenbart at den økningen i ledighet som vi nå ser blant hjelpepleiere, blant sjukepleiere, blant omsorgsarbeidere og også blant lærere, kunne ha vært unngått. Vi hadde fått to gode resultater av det. Vi hadde fått færre som hadde vært arbeidsledige, og vi hadde kunnet sikre f.eks. at barn i skolen hadde fått tilpasset opplæring, vi kunne ha sikret at gamle som nå ikke får den hjemmehjelpen de trenger, kunne ha fått det. Vi kunne også ha fått ned sjukefraværet i disse sektorene, for det er nemlig også mye høyere enn i andre deler av samfunnet, nettopp fordi det er for få som jobber der, og folk blir slitne, utslitte og sjuke av å jobbe der. Men når jeg hører på statsråden, så høres det ut som det var skadelig om vi fikk færre arbeidsledige og bedre omsorg og pleie. Kan statsråden beskrive hvilke skader det vil gjøre om barna våre får nok tilpasset opplæring, om eldre og pleietrengende får bedre omsorg og mer hjelp enn de får i dag?

Statsråd Dagfinn Høybråten [10:58:20]: Det er ikke skadelig å satse på omsorg for barn, og det gjør den-

ne regjeringen. Det er ikke skadelig å satse på skolen – det gjør denne regjeringen. Det er ikke skadelig å satse på sykehusene – det gjør denne regjeringen. Hvis vi går igjennom og ser satsingen på disse sektorene jeg nå har nevnt, inklusiv barnehagene, i den perioden vi har bak oss, er det til sammen bare på disse velferdsområdene to–tre ganger større innsats enn det man ynder å trekke fram er gitt i skattelettelse. Så er vi enig i at det er viktig å ha en sterk kommuneøkonomi. Vi har i 2004 i et budsjettforlik med Arbeiderpartiet styrket kommuneøkonomien, og vi har for 2005 gjennom et budsjettforlik her i Stortinget med Fremskrittspartiet bidratt til å styrke kommuneøkonomien. Det fokuset kommer vi fortsatt til å ha, fordi en sterk offentlig sektor er viktig først og fremst for tjenestene til publikum. At det også har en sysselsettingsbetydning, er heller ikke uvesentlig.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [10:59:26]: Det er noko uoverkeleg over statsråden si tilfredsheit når vi veit at så mange eldre – fleire – hadde trunge ei hand å halda i, at så mange elevar hadde hatt behov for større lærartettleik, og at det er kommuneøkonomien som her set grenser, ein kommuneøkonomi som Regjeringa fekk støtte for av Framstegspartiet.

Regjeringa må satsa på rekrutteringsplanar innan helse og omsorg. No er det faktisk slik at 48 pst. av yrkesaktive sjukepleiarar arbeider deltid – 32 pst. av desse ville ha hatt ei større stilling. 68 pst. av hjelpepleiarane arbeider deltid innan omsorg – 28 pst. ville ha hatt ei større stilling.

Er det slik at statsråden innser at oppgåvene har auka, og at det pr. dato slett ikkje er samsvar mellom oppgåvene og dei midlane Regjeringa har til dette?

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:00:38]: Svaret på representanten Meltveit Kleppas spørsmål er ja. Det er en utfordring at det er for dårlig samsvar mellom oppgaver og ressurser i kommunesektoren, og det har vært utgangspunktet for at vi fra denne regjeringens side har satsert sterkt på en opptrapping av overføringene til kommunene i 2004 og har videreført det inn i 2005. Det vil alltid være udekkede behov. Det som er viktig, er at en fokuserer på hvordan en kan sette ressursene inn der hvor de trengs mest, og å utnytte dem best mulig.

Når det gjelder ufrivillig deltid, som representanten Meltveit Kleppa peker på, akter Regjeringen å foreslå for Stortinget i forslaget til ny arbeidsmiljølov en lovfestet rett for deltidsansatte til heltidsstillinger når de blir ledige, nettopp for å motvirke det meget uheldige at svært mange, hovedsakelig kvinner, på ufrivillig basis har deltidsstillinger og kunne ønske seg en heltidsstilling.

Presidenten: Harald T. Nesvik – til oppfølgingsspørsmål.

Harald T. Nesvik (FrP) [11:01:52]: Det er tydelig at den politiske hukommelsen er veldig kort når man skal begynne å fronte et rød-grønt alternativ. Her vises det bl.a. til at man ønsker å styrke bemanningen innenfor helse- og

omsorgssektoren ute i kommunene. De samme partiene har faktisk for kort tid siden i denne salen stemt ned innføring av bl.a. bemanningsnormer.

Mitt spørsmål til statsråden vil gå i en litt annen retning, men innenfor det samme temaet. Det går på hvordan vi bl.a. skal få de funksjonshemmede ut i arbeid, slik at de også har et tilbud og ikke blir gående på passive tiltak, men får en meningsfylt hverdag. I den forbindelse stiller jeg følgende spørsmål til statsråden: Hvordan er tilstanden nå i forhold til bl.a. IA-avtalen når det gjelder å få personer med nedsatt funksjonsevne ut i yrkeslivet, og hvilke ytterligere tiltak vil settes i verk, slik at vi får enda flere ut i aktive tiltak i bedriftene?

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:02:50]: IA-avtalen gir nå meget gode resultater når det gjelder nedgangen i sykefraværet. Det er svært gledelig, og det ser ut til at den nedadgående trenden som vi så i fjor, også kan komme til å fortsette. Det som også er særlig gledelig, er at det synes som om de bedriftene som har inngått en IA-avtale, får bedre resultater enn de andre bedriftene. Det viser at det har vært et riktig grep.

Når det gjelder de to andre målsettingene innenfor IA-avtalen, det å inkludere flere funksjonshemmede i arbeidslivet og det å inkludere flere seniorer i arbeidslivet, står resultatene noe tilbake å ønske. Det er ting som tyder på at vi nå har et større antall funksjonshemmede i arbeid enn en tid tilbake. Men jeg har tatt opp med partene, senest i møte i kontaktutvalget på fredag, at vi må forsterke innsatsen når det gjelder det å få funksjonshemmede og eldre i arbeid.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Magnhild Meltveit Kleppa til statsministeren, vil bli besvart av kommunal- og regionalministeren.

Spørsmål 3, fra representanten Bjørn Jacobsen til utenriksministeren, er overført til miljøvernministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra miljøvernministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart etter spørsmål 22, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 16, fra representanten Heidi Sørensen til samferdselsministeren, vil bli tatt opp av representanten Siri Hall Arnøy.

Spørsmål 17, fra representanten Torstein Rudihagen til forsvarsministeren, er trukket tilbake.

S p ø r s m å l 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Magnhild Meltveit Kleppa til statsministeren, vil bli besvart av kommunal- og regionalministeren.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [11:04:31]: Mitt spørsmål lyder som følger:

«Fem barn i alderen 3 til 19 år har fått opphold i Noreg, medan mora har fått avslag på sin søknad. Statsministeren kan ikkje gripa inn i ei einskildsak. Han leiår ei regjering som meiner å profilera seg på ein god familiepolitikk. Regjeringa er også ansvarleg for dagens flyktningpolitikk.

Meiner statsministeren at det er god familiepolitikk å skilja mor og barn mot deira vilje og såleis også bryta FN's barnekonvensjon, eller vil han gjera noko for å sikra ein annan og meir barnevennleg praksis?»

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Erna Solberg [11:05:07]: Etter ønske fra Stortinget utarbeidet Regjeringen i fjor sommer den såkalte «lengeværende barn-forskriften» for barn som da hadde vært mer enn tre år i Norge som asylsøkere. I 93 pst. av sakene som ble behandlet etter denne forskriften, innvilget UNEs nemndledere sakene. Noen få saker måtte imidlertid behandles i nemndmøte, fordi det var vesentlig tvil om tillatelse skulle gis eller ikke. Den saken representanten Magnhild Meltveit Kleppa spør om, er en av disse tvilssakene. I denne saken ble barna gitt opphold, mens foreldrene fikk avslag. Det betyr at foreldrene må returnere til hjemlandet. Jeg vil sterkt understreke at barnas oppholdstillatelse i Norge selvfølgelig ikke er til hinder for at foreldrene kan velge å ta dem med til hjemlandet, da begge foreldrene har foreldrerett og omsorgsansvar for de fire yngste barna. Det eldste barnet er imidlertid 20 år og myndig etter norsk lov.

Jeg er ikke enig i at denne saken bryter med prinsippene i Barnekonvensjonen. Både UDI og UNE har konstatert at denne familien ikke hadde behov for beskyttelse i Norge. Det er på det rene at familielivet kan gjenopprettes i hjemlandet. Den sjenerøsiteten Stortinget har lagt til grunn for behandlingen av saker som gjelder barn, var ikke ment å innebære en plikt til opphold i Norge. Retten til familieliv i henhold til Den europeiske menneskerettskonvensjonens artikkel 8 ivaretas ved at familien kan leve sammen i hjemlandet.

Utfallet av denne saken følger direkte av forskriften om lengeværende barn. I forskriftens § 1 første ledd står det:

«Barn som er under 18 år og søkte asyl senest 1.7.2001, anses for å ha en særlig tilknytning til riket dersom de befinner seg i Norge... Det samme gjelder foreldre uten arbeids- eller oppholdstillatelse med daglig omsorg for slikt barn.»

Av rundskrivet til forskriften fremgår det at med «daglig omsorg» menes det at foreldre og barn bor sammen. I den aktuelle saken bodde verken far eller mor sammen

med barna. Foreldrene var derfor ikke omfattet av den personkretsen som skulle anses å ha en særlig tilknytning til riket. Videre heter det i forskriftens § 2 tredje ledd:

«Oppholdstillatelse til barn i medhold av første ledd kan ikke danne grunnlag for familiegjennforening med foreldre som i løpet av tre års perioden frivillig har overlatt den daglige omsorgen til andre.»

Bakgrunnen for bestemmelsen var at jeg ikke ønsket å belønne foreldre som etterlater barna sine uten omsorgspersoner. Jeg har registrert at etter at alle dokumenter i saken var gjennomgått og moren selv var hørt, fant altså en enstemmig nemnd at både mors og fars avgjørelse om å gå i skjul for norske myndigheter og derved overlata barna uten omsorgspersoner, skjedde frivillig.

Det er et problem at barn blir forlatt i Norge fordi foreldre og støttespillere tror at familien som helhet vil få opphold i Norge hvis barna blir etterlatt alene. Barn brukes dermed for å utsette og forhindre gjennomføring av negative vedtak. Jeg vil ikke bidra til et system der barn brukes av foreldrene for at de skal få opphold i Norge.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [11:08:04]: Er det god familiepolitikk å skilja mor og barn? Senterpartiet sitt svar er nei. Vi meiner at denne saka er eksempel på ein praksis som tek for lite omsyn til barnet sitt beste. Lat meg understreka: Vi er einige i ein praksis som set bom for at foreldre kan overlata ansvaret for barna til andre for ein periode, for så seinare å søkja familiegjensameining, men vi synest at den enkelte saka må vurderast for seg.

Eg registrerer med undring at statsråden ikkje i det heile tek omsyn til at det her var sjukdom inne i biletet. Alle dokument gir klårt uttrykk for at mora var sjuk og hadde behov for hjelp til å ta seg av barna i ein periode.

Synest statsråden at det ikkje i det heile skal tilleggjast vekt?

Statsråd Erna Solberg [11:09:15]: Det er en inkonsekvens når spøreren på den ene siden sier at det ikke er god familiepolitikk å skille foreldre og barn, og i neste setning sier at man selvfølgelig ikke skal belønne foreldre som velger å etterlate sine barn til andre. Det siste prinsippet er jeg enig i, men det betyr i praksis for en del barn at de kan risikere at de får opphold uten at foreldrene får opphold. Det er en generell del av hele utlendingsforvaltningen.

Når spørsmålet da dreier seg om en enkeltsak og om hvordan UNE har forvaltet forskriften ved vurderingen av sykdommen og annet, mener jeg det hører til innenfor det regelverket som politikerne har fraskrevet seg å ha særskilte meninger om fordi vi har overlatt til UNE å gjøre vurderinger av de faktiske forhold i den enkelte sak ut fra en forskrift. Jeg vil derfor ikke ha noen mening om hvorvidt det vedtaket som er fattet, er riktig eller galt, eller om sykdomsforholdet til mor er riktig eller galt. Jeg vet at dette har vært grundig vurdert i forbindelse med behandlingen, av en enstemmig nemnd i UNE, som dette stortinget har satt til nettopp å foreta slike vurderinger ut fra forskriften.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [11:10:28]: Forskrifta om lengeverande barn kom etter eit samrøystes vedtak i Stortinget etter initiativ ifrå SV og Senterpartiet, og med – det er vel rett å seia – motstand ifrå statsråden. Men ho følgde dette opp, og ho utforma ei forskrift.

Eg er overraska over at ho ikkje ser at ho i denne spesielle situasjonen, når det gjeld ei forskrift som ho har utarbeidd, og som skal brukast mellombels, ikkje følgjer med på at forskrifta blir praktisert etter intensjonen.

Det er faktisk òg slik at det er høve til å ta omsyn til sjukdom slik som forskrifta er utforma. Det er lagt uttrykksvekt på barnet sitt beste og på sjenerøs vurdering.

Eg vil be så innstendig eg kan, om at statsråden sjekkar denne saka på nytt og ser om ho sjølv meiner at UNE har følgt opp den forskrifta ho har utforma.

Statsråd Erna Solberg [11:11:38]: Det er noen konsekvenser som enkelte stortingsrepresentanter ikke ønsker å ta av det lov- og regelverket som de har vedtatt her. Når vi har laget en forskrift, er det ikke opp til meg å vurdere om UNE har gjort vedtakene i samsvar med den forskriften. Da er det i så fall opp til norsk rettsvesen å foreta vurderingen av om forskriften er fulgt.

Jeg registrerer at i det forrige tillegsspørsmålet gav representanten Magnhild Meltveit Kleppa uttrykk for det samme prinsippet som ligger i forskriften:

«Oppholdstillatelse til barn i medhold av første ledd kan ikke danne grunnlag for familieforening med foreldre som i løpet av tre års perioden frivillig har overlatt den daglige omsorgen til andre.»

Det er ikke i strid med Barnekonvensjonen å ha en slik regel.

Jeg må si at jeg er litt forbauset over nettopp det tillegsspørsmålet, for det forutsetter at jeg skal gå inn i en enkeltsaksbehandling og finne ut om det har vært gjort riktige vurderinger av en nemnd som etter lov vedtatt av dette storting har fått i oppgave å følge opp forskriftene og gjøre de individuelle vurderingene. Jeg er faktisk forhindret fra å ha meninger om enkeltsaken og enkeltsakens innhold. Prinsippene kan vi diskutere.

Jeg konkluderer med at representanten Magnhild Meltveit Kleppa har vært enig i hovedprinsippet i et tidligere spørsmål.

S p ø r s m å l 2

Siri Hall Arnøy (SV) [11:13:09]: «Spania er i ferd med å lovfeste homofile og lesbisk rett til å gifte seg, med virkning fra årsskiftet 2005/2006. Ved den norske ambassaden i Madrid er det i dag mulig å inngå ekteskap, men ikke partnerskap.

Vil utenriksministeren ta initiativ til at også partnerskapsinngåelser blir mulig ved vår ambassade i Spania?»

Utenriksminister Jan Petersen [11:13:33]: Norske utenriksstasjoner som har vigselfrett, vil også kunne bli bemyndiget til å registrere partnerskap dersom to forutsetninger er til stede: Vertslandets myndigheter må kunne

godkjenne slik registrering, og registreringen må få rettslig gyldighet i vertslandet.

Registrering av partnerskap ved norsk utenriksstasjon vil i praksis bare få rettslig gyldighet i vertslandet dersom landet også har partnerskapslovgivning eller ekteskapslovgivning som omfatter to av samme kjønn.

Når slik lov blir vedtatt i Spania, vil vi ta kontakt med spanske myndigheter med sikte på å bemyndige vår ambassade i Madrid til å foreta partnerskapsregistrering.

Jeg er kjent med at et lovforslag for tiden er til behandling i den spanske kongressen, men det er foreløpig ikke klart når det kan bli vedtatt.

Jeg kan også for fullstendighetens skyld legge til at i lys av at Belgia nå har lovgivning som åpner for dette, tar Utenriksdepartementet sikte på å bemyndige ambassaden i Brussel til å registrere partnerskap. I samsvar med forutsetningene som er satt av belgiske myndigheter, vil imidlertid ambassaden kun registrere partnerskap mellom nordmenn.

Siri Hall Arnøy (SV) [11:14:44]: Jeg takker statsråden for svaret.

Har statsråden mulighet til å være litt mer konkret når det gjelder Belgia, og også når det gjelder Spania, om hvor lang tid en prosess eventuelt vil ta? Dersom den spanske kongressen før sommeren vedtar den lovendringen som det nå kan se ut til at den vedtar, vil det da f.eks. være mulig å få en rett til partnerskapsinngåelse på plass i Madrid fra samme tidspunkt som den spanske loven eventuelt trer i kraft, altså fra nyttår 2006?

Utenriksminister Jan Petersen [11:15:18]: Det avgjørende når det gjelder tiden, er når den spanske lovgivningen vil være på plass. Om det da er mulig å gjøre det umiddelbart på det samme tidspunktet eller straks etterpå, tør jeg ikke si på stående fot, men jeg vil ikke tro det vil være noen stor forskjell i tid.

Presidenten: Ønsker Siri Hall Arnøy tillegsspørsmål?

Siri Hall Arnøy (SV) [11:15:42]: Nei. Det var et tilfredsstillende svar, så jeg tror jeg kan avslutte der.

Presidenten: Da er alle fornøyd med det.

Spørsmål 3 vil bli besvart etter spørsmål 22.

S p ø r s m å l 4

Britt Hildeng (A) [11:16:09]: «Syke, eldre og uføre rammes hardt etter at hjelpemiddelsentralene i flere prøvetylker har tatt i bruk nytt datasystem. Flere funksjonshemmede må f.eks. nå vente flere måneder på rullestolreparasjon. Det brukes lengre tid på søknadsbehandling, og selv etter positiv avgjørelse er det lang og uvisst ventetid på levering.

Hva vil statsråden gjøre, både på kort og lang sikt, for å sikre rask og god service for funksjonshemmede som trenger utstyr fra hjelpemiddelsentralene?»

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:16:54]: Rikstrygdeverket har høsten 2004 innført et nytt datasystem i åtte av landets hjelpemiddelsentraler. Målet med det nye systemet er at hjelpemiddelsentralene skal få bedre tilgang til informasjon om utlån, gjenbruk og anskaffelse av hjelpemidler. Dette vil på sikt bl.a. bidra til raskere levering av hjelpemidler ut til brukerne.

Ved innføring av nye datasystemer viser erfaringene at produksjonen ofte kan bli noe lavere i en oppstartperiode. Et nytt system vil generere nye arbeidsmåter, og det vil ofte være behov for å endre interne rutiner og organisering. I tillegg til dette kan det oppstå andre innkjøringsproblemer. Det har dessverre vært tilfellet ved enkelte av hjelpemiddelsentralene.

Det nye systemet er et moderne standard lager- og logistikkssystem. Det er samtidig mer krevende fordi det krever registrering av langt flere forhold enn tidligere. For å avhjelpe innkjøringsproblemene har Rikstrygdeverket nå lagt opp til å redusere omfanget av registreringene noe. Likeledes har Rikstrygdeverket en nær dialog med de sentralene som har tatt løsningen i bruk, for å avdekke og løse eventuelle problemer så raskt som mulig.

På grunn av de nevnte problemene har innføringen av det nye datasystemet i de gjenstående hjelpemiddelsentralene blitt utsatt. Fra de sentralene som har tatt systemet i bruk, meldes det nå om en gradvis bedring i leveringstidene. De vedtatte normene for leveringstid står fremdeles ved lag, og spesielt utsatte grupper skal fortsatt ha prioritet.

Rikstrygdeverket evaluerer systemet forløpende, og vil ikke innføre det i flere av hjelpemiddelsentralene før det viser seg å fungere tilfredsstillende. Jeg legger til grunn at det skal skje relativt raskt, slik at vi får på plass et moderne system som på sikt også kan bidra til å gi brukerne et langt bedre tilbud.

Britt Hildeng (A) [11:18:42]: Jeg takker for svaret.

Jeg forstår at innføringen av dette datasystemet følges nøye. Jeg innser også at når en prøver ut et nytt system, tar det en del tid før det kan være på plass. Men en kan ikke la det forholdet gå ut over funksjonshemmede som for sitt daglige virke er helt avhengige av hjelpemidler. Det er da et spørsmål om en kanskje ikke bør sette inn ekstra ressurser i perioden, slik at en kan ha parallelle systemer inntil datasystemet fungerer. Spørsmålet er om statsråden er innstilt på å sette inn ekstra ressurser, eventuelt parallelle systemer, slik at det kan fungere.

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:19:41]: Jeg er helt enig med representanten Britt Hildeng i at det ikke er bra når en systemforbedring som denne i en overgangsperiode går ut over brukerne i den forstand at det blir lengre behandlingstider og leveringstider. Det har Rikstrygdeverket grepet skikkelig tak i, og jeg har tillit til at de setter inn de ressurser og de tiltak som er nødvendige, for å sikre at utsatte grupper ikke blir berørt på en negativ måte av dette. Det jeg har fått rapportert fra Rikstrygdeverket, er så langt tilfredsstillende, men jeg vil følge med og se til at de fortsatt har dette under oppfølging.

Britt Hildeng (A) [11:20:35]: Det er flere som nå påstår at det valgte dataprogrammet er uegnet for det formålet som det skal tjene. Det antydes at en kanskje nok en gang egentlig står overfor en skandale når det gjelder innføring av nye dataprogrammer. Det hevdes at programmet mer er egnet til lagerhåndtering av varer enn til å fungere så fleksibelt som et dataprogram må gjøre når det gjelder å håndtere kriser som er knyttet opp til hjelpemiddelsentralenes oppgaver. Jeg vil gjerne ha statsrådets vurdering av slike påstander.

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:21:36]: Jeg tror en skal være forsiktig med å bruke slike sterke ord, selv om en møter kritikkverdige utslag av endringer i et offentlig tjenestetilbud.

Som sagt mener jeg at det ikke er bra når man ser denne type utslag. Det nye systemet er et moderne standard system for lager og logistikk. Jeg mener at Rikstrygdeverket med utgangspunkt i de problemene som man har avdekket, har grepet tak i dette på en tilfredsstillende måte. De har altså utsatt innføringen av dette nye systemet i de gjenstående hjelpemiddelsentralene til man er sikker på at det fungerer tilfredsstillende. Det fokus man også har på gradvis å bedre leveringstidene, gjør at jeg tror man har kontroll på denne situasjonen. Men, som sagt, jeg vil følge med på at det også er et riktig svar i tiden framover.

S p ø r s m å l 5

Bendiks H. Arnesen (A) [11:22:54]: Jeg har et spørsmål til landbruks- og matministeren:

«Stortinget har gjennom verdiskapingsprogrammet i landbruket stimulert til økt nisjeproduksjon. Nå hevdes det at nisjebedrifter som f.eks. Norsk Viltprodukt AS skvises fra markedet fordi de store kjedene gjennom sin økonomiske styrke presser dem ut.

Vil statsråden foreslå endringer i regelverket for å sikre nisjeprodusentene en akseptabel tilgang til markedet?»

Statsråd Lars Sponheim [11:23:23]: Som landbruks- og matminister vil jeg understreke behovet for et større mangfold av matvarer i norske dagligvarebutikker. I Landbruks- og matdepartementet støtter vi en lang rekke initiativer og prosjekter for å legge forholdene til rette for at flere små matprodusenter lykkes i markedet generelt og innenfor dagligvarehandelen spesielt. For å forsterke arbeidet ytterligere har vi i vår nye strategi for næringsutvikling økt satsingen på markedskompetanse og salgstilgang for små og mellomstore matprodusenter.

Lokal mat og norske matspesialiteter må være tilgjengelige for forbrukerne for at forbruket og dermed den lokale verdiskapingen skal øke. Dette krever at matvarene må være å finne i butikkene.

I vår satsing på Verdiskapingsprogrammet for matproduksjon har vi en god dialog med kjedene. Dialog og samarbeid er viktig for å lykkes. Både Coop, Norgesgruppen og Ica har signalisert at de ønsker å satse på lokal mat. Dette følger vi aktivt opp.

I Verdiskapingsprogrammet for matproduksjon er det også etablert nettverk som tilbyr kurs til produsenter om hvordan dagligvaremarkedet fungerer, og om arbeidsmetoder som kan gi en posisjon i markedet.

I matprogrammet er det videre etablert ulike prosjekter som har som mål å få flere norske matspesialiteter og lokal mat inn i dagligvaremarkedet. Som eksempel kan jeg nevne samarbeidsprosjekt mellom NorgesGruppens SPAR-butikker og Matforsk. Prosjektet fokuserer på markedsadgang for matspesialiteter i SPAR, økt kunnskap om trygg produksjon, markedsføring, design, distribusjon m.m.

Det er likevel også nødvendig å ta innover seg at butikkene ikke kan ta inn alle varer og til enhver pris. Varene må være interessante for forbrukeren å kjøpe, kvaliteten må være god, produsentene må levere riktig volum til avtalt tid og gi en rimelig inntjening for butikkene. Det er ikke alle små matprodusenter som klarer å tilfredsstille butikkens krav og forventninger. Disse bør se seg om etter andre markeder for sine produkter, f.eks. spesialbutikker, Bondens marked eller internettsalg. De to sistnevnte markedskanalene har fått støtte fra matprogrammet, og de har blitt positivt mottatt av forbrukerne.

Det er neppe mulig eller hensiktsmessig å lage et eget regelverk som bestemmer hvilke varer og merkevarer butikkene og hotell- og restaurantbransjen skal ta inn til enhver tid. Jeg har derimot stor tro på, og erfaring for, at myndighetene gjennom dialog og et samarbeid med dagligvarehandelen og hotell- og restaurantbransjen kan sikre at lokal mat og norske matspesialiteter blir lettere tilgjengelig for forbrukerne og i et langt større omfang enn i dag.

Bendiks H. Arnesen (A) [11:25:47]: Jeg takker statsråden for svaret.

La meg straks understreke at jeg ikke ante noe om oppstyret rundt TINE da jeg meldte dette spørsmålet for to uker siden! Jeg tok utgangspunkt i avisoppslag om den lille, men viktige nisjebedriften Norsk Viltprodukt som sier at de er skviset ut bl.a. av hotellmarkedet av rike og mektige Orkla, selv om Orkla ikke kan levere de ettertraktede produktene som Norsk Viltprodukt har.

TINE har begått feilgrep, men jeg spør: Er dette bare toppen av isfjellet? Hva vil statsråden gjøre for å se de andre kjedene og mektige bedriftene i kortene? Er vi gjennom TINE-saken faktisk i ferd med å ta oppmerksomheten bort fra alt annet omkring kjedemakten og all den skvisingen av de små nisjeprodusentene som foregår ute i landet?

Statsråd Lars Sponheim [11:26:49]: Jeg tror det er viktig å holde tunga rett i munnen i turbulente tider, som dette er. Vi skal ikke mer enn noen få uker tilbake, så var fokuseringen på de fire store kjedene og på måten kjedemakten ble brukt på, og hvordan en forhandlet. Så har vi nå hatt et par hektiske uker hvor vi har gått ned i verdikjeden, på dagligvareleverandører, hvor det er mange hundre aktører, tross alt. Vi har en konstant debatt om bondens rolle, hvor det er over 50 000, og hvor hver og en definitivt ikke har mye markedsakt.

Jeg tror det er viktig fortsatt å opprettholde fokuseringen på kjedenes rolle og kjedenes vilje til å gjøre en jobb på ulike måter for småprodusentene, men også å ha en oversiktighet i systemet som gjør det mulig å få innpass. Jeg er helt sikker på at det gode oppe i all den turbulensen og vanskelige debatten som er for tiden om dette, er at det bidrar til en viss opprydding. Konkurransetilsynet ser på saken, og kjedene tar selv initiativ, fordi de lever av sitt daglige omdømme, de lever av forbrukernes godvilje og daglige besøk i butikkene deres.

Alt dette tror jeg bidrar til at vi skal få ryddigere forhold. Det forholdet at vi også har fått en konkurrent fra en rendyrket produsent, en volumleverandør med billige produkter, tror jeg også bidrar til at de andre kjedene tenker igjennom hva de kan bli gode på. Jeg tror ikke de klarer å konkurrere om de laveste prisene på alt, men de klarer å bli gode på andre forhold. Jeg tror summen av det som skjer, kommer det noe godt ut av. Det er mitt håp.

Når det gjelder tilgangen til småprodusentene, jobber jeg kontinuerlig i kontakt med kjedene. Jeg skal allerede i dag ha et møte med NorgesGruppen, som de har bedt om, og jeg tror det kommer noen gode nyheter om hvordan de tenker og åpner sine butikker for småprodusentene.

Bendiks H. Arnesen (A) [11:28:30]: Jeg takker igjen statsråden for svaret, og jeg er glad for at statsråden jobber kontinuerlig med dette.

Jeg leste i et magasin, SAS Braathens magasinet for februar 2005, et intervju med lederen for osteprodusenten Den blinde Ku, og hun sier:

«98 % av markedet domineres av de fire store kjedene. Det innebærer at det er fire menn som sitter og bestemmer hva som skal havne i butikkene tre ganger i året.»

Dette viser jo at forbrukerne ikke får mulighet til å gjøre seg kjent med disse produktene, og hvordan skal de da vite om dem? Føler ikke statsråden, med bakgrunn i det som nå kommer fram, at dette kaller på en sterkere styring for å sikre både rettferdighet i forhold til produsentene og et større mangfold i norske dagligvarebutikker?

Statsråd Lars Sponheim [11:29:30]: Jeg er enig i at det kaller på sterkere styring i den forstand at det handler om tydeligere ledelse, og at man må være villig til å løfte disse problemstillingene fram for folk. Det er ikke slik at vi kan lage lovregler som bestemmer hva private næringsaktører skal handle med, og hva de skal ha i hyllene sine. Men vi kan bidra til at det blir oppmerksomhet rundt dette, at forbrukeren krever annerledes.

Det flotte som har skjedd de siste dagene, er at vi har fått oppmerksomhet på forbrukermakt. Jeg har selv sagt ved noen anledninger at det er for lite latinsk blod i norske forbrukere. De må bli flinkere til å slå agurkene i kassaapparatet når de forventer bedre produkter i butikken. Jeg tror at det viktige som har skjedd, bl.a., nettopp er at forbrukerne er opptatt av at de har makt. De må ha anledning til å gå i kassa eller til butikksjefen og si at de nå vil ha de og de leverandørene, ellers slutter de å handle der. Det eneste språket disse butikkjedene virkelig forstår, er kam-

pen om kundene. Så jeg håper og tror at når alt dette nå legger seg, får vi en situasjon hvor det er større åpenhet, større muligheter for småskalaprodusenter og vanskelige-re for dem som har makt i alle ledd i verdikjedene, å misbruke den makten.

S p ø r s m å l 6

Aud Gaundal (A) [11:30:40]: Jeg har et spørsmål til landbruks- og matministeren:

«I den senere tid har vi sett flere tilfeller der Statens landbruksforvaltning avviser løsninger til samdrift hvor det kreves dispensasjon fra framforhandlet avtale mellom Landbruks- og matdepartementet og landbruksorganisasjonene. En samlet næringskomite sa ved jordbruksopp-gjøret for 2003 at disse grensene måtte praktiseres litt fleksibelt med bakgrunn i lokale forhold. Lokale instanser har i mange tilfeller tilrådd dispensasjoner.

Hvorfor blir ikke dette i større grad praktisert?»

Statsråd Lars Sponheim [11:31:11]: Et av vilkårene for å få beregnet kvote for samdrift i melkeproduksjonen er at avstanden mellom landbrukseiendommene som inngår i samdriften, og samdriftens driftssenter ikke skal overstige 12 km målt langs veien. Dette innebærer i praksis at det kan være inntil 24 km mellom medlemmer i samme samdrift, gitt at driftssenteret ligger midt imellom dem. Denne bestemmelsen er fastsatt i jordbruksavtalen for 2004–2005 etter forhandlinger med Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag.

Jeg mener at alle melkeprodusenter bør ha de samme mulighetene til å etablere samdrift, enten de er lokalisert i et område med stor tetthet av melkeprodusenter eller ikke. Det er imidlertid åpenbart at det er utfordringer knyttet til å få dette til i praksis med gjeldende avstandsgrense for samdrifter.

Hele poenget med å ha en avstandsgrense er at den må praktiseres som en hovedregel. Dette innebærer at forvaltningen vurderer rimeligheten i det enkelte tilfellet. I tråd med føringene fra næringskomiteen i behandlingen av jordbruksoppjøret 2003 blir det bl.a. vurdert hvorvidt området har lav tetthet av melkeprodusenter. I en helhetsvurdering av den enkelte søknad blir det også lagt vekt på omfanget av tidligere samarbeid mellom partene.

Avstandskravet kan bl.a. ses i sammenheng med tidligere krav om at samdriftsmedlemmene skal være aktive i driften. Avstanden bør således ikke bli for lang ut fra hensyn til rasjonell drift, dyrevelferd, transport m.m. I fjorårets jordbruksoppgjør ble det enighet om å fjerne kravet til aktivitet for medlemmer av samdrifter i melkeproduksjon. En arbeidsgruppe mellom avtalepartene i jordbruksopp-gjøret har nylig konkludert med at kravet ikke reetableres.

Utover dette vil bestemmelsene for samdrifter bli underlagt en løpende vurdering.

Aud Gaundal (A) [11:32:50]: Jeg takker for svaret.

Vi ser at antall samdrifter har økt voldsomt. Mange er svært fornøyd, og særlig de brukerne som er for små til å kunne forsvare store investeringer. I tillegg ser vi at det er

mange bruk som går ut av matproduksjon, og derfor kan man ikke se bort fra at mange finner et faglig fellesskap med å gå i samdrift.

Når de økonomiske gulrøttene for å lage samdrifter nå fases ut, er det likevel viktig for meg at vi må håndtere grensene slik at folk har forståelse for dem. Jeg ser helt klart at det som statsråden sier i forhold til rasjonell drift, dyrevelferd og transport, er en utfordring, men det blir et problem for oss hvis de grensene oppfattes så urimelig at folk fra både næringa og forvaltninga ikke skjønner hvorfor vi har grensene. Jeg må tilføye at jeg synes at det er bra at vi har grensene, så jeg ønsker ikke at de skal avvikles, men de må praktiseres med litt mer fleksibilitet enn det jeg føler at en del avisopplag har gitt inntrykk av.

Statsråd Lars Sponheim [11:34:04]: Regjeringens primære syn – som også har kommet fram ved de jordbruksforhandlingene som har vært ført mellom denne regjering og partene i jordbruksavtalen – er at vi kan klare oss uten disse grensene. Det har vi også foreslått, og så har de blitt forhandlet på plass igjen.

Det nye nå er spørsmålet om det skal være en aktivitetsplikt, eller om man kan gå inn i en samdrift og ikke ha en aktivitet, eventuelt ha en sjelden aktivitet. Nå er partene også enige om at det ikke bør være slik aktivitetsplikt. Hvordan Regjeringen møter dette når statens tilbud og forhandlingene trer fram i vårens jordbruksoppgjør, vil vi avvente til vi kommer dit. Men jeg vil nok ha den klare oppfatning at vi fortsatt bør ha et sterkt trykk i retning av at vi bør fjerne avstandsgrensen, eventuelt utvide denne.

Når norske bønder kan leve med å sitte i bilen noen minutter lenger, burde det ikke være noe problem for Regjeringen og Stortingets medlemmer å leve med at norske bønder velger å sitte lenger i bilen på vei til fjøset sitt. Det er min grunnleggende holdning – eventuelt at det gjerdes inn innenfor kommunene, eller gjøres på andre måter. Men det vil være ganske avgjørende for slike forhandlinger at det også gis uttrykk for et klart syn fra Stortingets side, ikke minst fra Stortingets største opposisjonsparti, om hva man måtte ønske, for det legger åpenbart et press på partene hvis det er et flertall for en annen løsning enn det som er dagens løsning.

Aud Gaundal (A) [11:35:24]: Jeg takker igjen for svaret.

Bakgrunnen for at vi går inn for at det skal være grenser, er at det skal være rasjonell drift, selv om man ikke må bidra med arbeidskraft. Det foregår mye transport mellom de forskjellige brukene som er med i en samdrift, og derfor bør ikke avstanden være for lang, for det har igjen noe med dyrevelferd å gjøre.

Jeg setter jo min lit til at det siste som statsråden sa, blir gjort gjeldende, nemlig at man har en løpende vurdering av de søknadene som kommer inn. Jeg er klar over at når 83 pst. består av to gårdbrukere, og når 12 pst. består av tre gårdbrukere, er det ikke så veldig mange som består av flere enn tre eller fire. Så jeg hadde håpet at man kunne finne en litt fleksibel løsning når det kommer søknader, for, som sagt, det er utfordringer nok i norsk landbruk, om

vi ikke skal bruke mye tid og spalteplass på noen som føler seg urettferdig behandlet når de ønsker å samarbeide med andre gårdbrukere.

Statsråd Lars Sponheim [11:36:34]: Jeg er grunnleggende enig i godviljen de har når det gjelder samdrifter, men hvis det er slik at vi ønsker at 12-kilometergrensen skal praktiseres enda mer åpent enn det vi gjør i dag, vil jeg vel kanskje tro at vi raskt burde få en debatt om hvorvidt vi ikke burde flytte i hvert fall noe på 12-kilometergrensen. Jeg ønsker å bidra til at det kan skje før vi går i gang med årets jordbruksforhandlinger, slik at Stortingets vilje kan bli gjennomført gjennom forhandlinger.

Så må jeg si at jeg møter mange som er i den situasjonen at de stenges av 12-kilometergrensen, selv om det er melkeprodusenter som er mye nærmere, som man i og for seg kunne gå i samdrift med. Men dette er et så tett og personlig samarbeid at det er all right å samarbeide med folk som man synes det er all right å samarbeide med. Der kommer ofte 12-kilometergrensen, som er plagsom for mange, inn. Det har jeg stor forståelse for. Det er all right å være god venn med den man skal være sammen med hver dag, og drive stor butikk sammen med. Jeg håper og tror at vi skal kunne få til større avstander, og inviterer gjerne Arbeiderpartiets talsmann for dette til å legge et visst trykk på partene før vi går til jordbruksforhandlingene.

S p ø r s m å l 7

Øystein Hedstrøm (FrP) [11:37:55]: Jeg har et spørsmål til vår ærede finansminister:

«Degernes Torvstrøfabrikk foredler torv og jord til gartnerier og hagesentra med egne ressurser og import fra Sverige. Råvareimporten har gått over tollstasjonen Högen/Kornsjø hele døgnet, og transportørene har utført tollbehandlingen. Tollregion Øst-Norge vil nå ha torvtransporten om Svinesund utenom åpningstid, men transportører av tømmer og flis kan fortsette med forenklet tollbehandling.

Vil statsråden medvirke til at naturproduktet torv likebehandles med tømmer og flis ved tollbehandling?»

Statsråd Per-Kristian Foss [11:38:37]: La meg aller først opplyse at Finansdepartementet har hatt kontakt med Toll- og avgiftsdirektoratet om denne saken forut for dagens spørretime.

Degernes Torvstrøfabrikk ønsker å passere tollene i Högen utenom ordinær åpningstid. Högen er en svensk tollstasjon som også utfører tjeneste for norsk regning, i henhold til grensetollsamarbeidsavtalen med Sverige. Degernes Torvstrøfabrikk har siden 1986 hatt en muntlig avtale med Högen om tillatelse til passering utenom åpningstiden.

Etter at svensk og norsk tollvesen lokalt hadde en gjennomgang av oppgavene ved Högen tollstasjon, ble Degernes Torvstrøfabrikk bedt om å søke om skriftlig transporttillatelse. Tollregion Øst-Norge fant imidlertid ikke å kunne innvilge søknaden. Saken er påklaget og er under forberedelse for oversendelse til Toll- og avgiftsdirektoratet.

Så lenge saken er under forvaltningsmessig klagebehandling, kan jeg vanskelig ta stilling til de vurderinger som er gjort. Degernes Torvstrøfabrikk må derfor avvende utfallet av Toll- og avgiftsdirektoratets klagebehandling.

Jeg kan imidlertid på generelt grunnlag opplyse om at Toll- og avgiftsdirektoratet arbeider for at alle aktører som importerer og eksporterer varer til landet, skal behandles likt så sant de tilfredsstiller de krav som er fastsatt i gjeldende regelverk og prosedyrer. Dette gjelder uavhengig av varetype.

Toll- og avgiftsdirektoratet har videre opplyst at det vil bli foretatt en gjennomgang av regelverk og prosedyrer for utførelse av trafikktilatelse. Nye retningslinjer vil bli utarbeidet og distribuert fra direktoratet i løpet av første halvår 2005.

Øystein Hedstrøm (FrP) [11:40:10]: Jeg takker statsråden for svaret og tolker det som positivt.

Når dette er under behandling, har jeg forståelse for at han ikke kan gripe inn i prosessen. Men ut fra hans generelle vurderinger på dette området, hans syn på et mer åpent Europa, og at spesielle sperringer for enkelte næringer eller bransjer i Norge kanskje ikke er av det gode, har jeg valgt å tolke ham positivt og vil ikke komme med flere tillegsspørsmål på dette området nå.

Statsråd Per-Kristian Foss [11:40:45]: Da tror jeg heller ikke jeg har behov for noe tilleggs svar.

S p ø r s m å l 8

Harald T. Nesvik (FrP) [11:41:04]: Jeg ønsker å stille følgende spørsmål til finansministeren:

«Under behandlingen av Ot.prp. nr. 102 (2002-2003) om midlertidig uførestønad ble forholdet til finansnæringen bare så vidt berørt. I sitt svar, datert den 19. mai 2004, på brev fra meg sier statsråden at Finansdepartementet vil vurdere endringer i lov om foretakspensjon i denne sammenheng. Forsikringsselskapene betaler nå ikke ut uførepensjoner eller tilsvarende forsikringer til personer med midlertidige ytelser. Ytelsene kan gis i inntil 3 x 4 år.

Har statsråden vurdert disse forhold, og hva er eventuelt gjort?»

Statsråd Per-Kristian Foss [11:41:45]: Jeg viser til at en arbeidsgruppe den 2. februar i år overleverte en rapport hvor en del problemstillinger knyttet til lov om foretakspensjon og innskuddspensjon ble drøftet. Arbeidsgruppen var opprettet av Finansdepartementet, og arbeidsgruppens rapport ble sendt på høring 3. februar, med tre måneders høringsfrist. Rapporten og høringsmerkene vil deretter bli vurdert i departementet på vanlig måte. Eventuelle forslag til lovendringer vil bli fremmet i odelstingsproposisjonen.

En av problemstillingene som omtales i rapporten, er innføring av tidsbegrenset uførestønad og virkninger for uførepensjon etter lov om foretakspensjon. Arbeidsgruppen viser til at Kredittilsynet i brev av 16. november i fjor til departementet har vurdert denne problemstillingen.

gen. Kredittilsynet uttaler i brevet at innføringen av tidsbegrenset uførestønad i folketrygden ikke skal ha noe å si for retten til å få innvilget uførepensjon fra en slik kollektiv pensjonsordning. Blant annet på bakgrunn av Kredittilsynets vurderinger har arbeidsgruppen lagt til grunn at det ikke er nødvendig med endringer i lov om foretakspensjon i denne sammenheng.

For ordens skyld vil jeg nevne at Kredittilsynet i ovennevnte brev også omtaler innføringen av tidsbegrenset uførestønad og virkninger for en del andre forsikringskontrakter. Dette gjelder kommunale kollektive pensjonsordninger, individuelle renteforsikringer, individuelle kapitalforsikringer og forsikringer inngått med skadeforsikringsselskap. Kredittilsynet uttaler at innføringen av tidsbegrenset uførestønad ikke ser ut til å reise særlige problemstillinger i forhold til utbetaling av uføreytelser fra slike kontrakter.

Harald T. Nesvik (FrP) [11:43:19]: Da har helt åpenbart Kredittilsynet ikke fått de brev og henvendelser som bl.a. jeg har fått, fordi det der nettopp er vist til at på grunn av begrepsendringer og endringer som er gjort, utbetales faktisk ikke ytelsene. Vi snakker da om personer som har inngått en forsikringsavtale på et tidligere tidspunkt, flere år før denne endringen om tidsbegrenset uførestønad ble innført. De kommer nå i en uheldig situasjon.

Men spørsmålet mitt til statsråden er følgende: Vil statsråden nå i hvert fall foreta en gjennomgang og en vurdering opp mot dette ut fra de tilbakemeldinger som i hvert fall jeg har fått, som går på at det er et problem, og ikke slik som Kredittilsynet hevder, at det ikke er et problem.

Statsråd Per-Kristian Foss [11:44:10]: Ja, det hadde vært en fordel om de henvendelsene hadde blitt oversendt Kredittilsynet og departementet eller som en del av høringen, for verken Kredittilsynet eller departementet har fått noen henvendelser om saken. Vi har altså ikke registrert noe problem, og da er det veldig vanskelig å gjøre noe med problemet.

Harald T. Nesvik (FrP) [11:44:25]: Det er ikke behov for ytterligere oppfølging. Jeg skal sørge for at brevene kommer statsråden i hende.

S p ø r s m å l 9

Asmund Kristoffersen (A) [11:45:21]: Spørsmålet er slik:

«Stortingsflertallet fjernet i forbindelse med budsjettet for 2005 de særskilte statlige midlene til desentralisert høyskoleutdanning ved bl.a. høyskolene i Møre og Romsdal. Det går snart mot opptak av studenter for neste studieår, og det desentraliserte høyskoletilbudet i Kristiansund står i den ytterste fare.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre høyskoletilbudet i Kristiansund?»

Statsråd Kristin Clemet [11:45:46]: Siden 1999 har det vært tildelt særskilte midler til høyskolene til dekning

av merkostnader ved å tilby desentralisert utdanning og fjernundervisning. Disse midlene ble ved behandlingen av statsbudsjettet i Stortinget redusert med 20 mill. kr i 2005, bl.a. fordi resultatkomponenten i det nye finansieringssystemet gir incentiver for høyskolene til å legge utdanninger desentralisert. Høyskoler som f.eks. har svikt i rekrutteringsgrunnlaget på ordinært studiested, vil altså kunne øke antall studiepoeng og dermed finansieringen ved å gi desentraliserte tilbud.

Høyskolene i Volda, Ålesund og Molde har i tillegg siden 1991 blitt tildelt midler til 90 studieplasser til desentraliserte studier i Kristiansund, i tillegg til særskilte midler til husleie. Videre ble det i 2001 gitt en engangsbevilgning til flytting, utstyr og inventar. Disse midlene er ikke lenger øremerket, men videreføres som en del av basisfinansieringen i det nye finansieringssystemet, og høyskolene har derfor økonomiske forutsetninger for å opprettholde et desentralisert studietilbud i Kristiansund, dersom de ønsker det.

Asmund Kristoffersen (A) [11:46:32]: Det var et litt overraskende svar.

Det er faktisk slik at å gjennomføre et desentralisert opplegg i dag med den finansieringsordningen som statsråden selv refererte til, vil en ikke kunne gjøre uten å ha de særskilte statlige midlene som har vært bevilget til desentralisert høyskoleutdanning, fordi det er dyrere å drive et desentralisert tilbud enn å ha det sentralisert til høyskolene. Det viser de regnskapstallene som vi har sett for høyskolene i Møre og Romsdal. Det antar jeg også er et faktum for de desentraliserte tilbud i landet for øvrig.

Da er det jo merkelig at flertallsinnstillingen og det vedtaket som Stortinget gjorde i desember, innebærer at for noen skoler i de tre nordligste fylkene skal en ha en fortsatt videreføring av øremerkede tilskudd, mens dette ikke skal være nødvendig for Kristiansund. Jeg må spørre litt mer presist da: Hvordan ser statsråden for seg at høyskolene i Møre og Romsdal skal kunne finansiere et studietilbud i Kristiansund som det ikke er bevilget penger til?

Statsråd Kristin Clemet [11:48:10]: Jeg mente at jeg svarte på dette.

Det er to ting vi snakker om her. For det første er det særskilte midler som har vært tildelt høyskolene i Volda, Ålesund og Molde siden 1991 til 90 studieplasser. Det er også gitt særskilte midler til husleie og en engangsbevilgning til flytting, utstyr, inventar osv. Siden 1991 har vi fått et helt nytt finansieringssystem for universiteter og høyskoler, der ca. 60 pst. er såkalt basisfinansiering og tar utgangspunkt i historiske forhold. Øvrig finansiering er knyttet til forskningskvalitet og til avlagte studiepoeng. Disse midlene, som da kom i 1991, inngår nå i basisfinansieringen og videreføres på den måten i det nye systemet.

Så er det foretatt et kutt i noe som er blitt bevilget siden 1999 utover disse 90 studieplassene. Her ble det en reduksjon på 20 mill. kr i en samlet post til desentraliserte utdanningstilbud. Men jeg mener at det nye finansieringssystemet legger til rette for at man kan kompensere også

for denne finansieringen, i og med at det ligger en resultatkomponent i det nye finansieringssystemet som går på avlagte studiepoeng. Dersom man f.eks. har en svikt i søkningen til ordinært studiested, kan man altså opprette studietilbud desentralisert og få finansiering for de studiepoengene som avlegges.

Asmund Kristoffersen (A) [11:49:34]: Dette synes jeg overhodet ikke holder. Jeg har poengtert i min kommentar til svaret at å drive desentralisert utdanning vanligvis koster noe mer enn om man har et tilbud samlet ett sted. Når det gjelder det tilbudet jeg tar opp spesielt, tilbudet i Kristiansund, er forhistorien der at det har tatt lang tid og vært et samspill mellom lokale politiske aktører og nasjonale politiske aktører og næringsliv for å få etablert dette tilbudet, bl.a. knyttet til oljemiljøet i Kristiansund, som nå er et av landets tyngste. Det er viktig å ta vare på den utdanningen som vi nå har innenfor oljerelatert virksomhet, som er lagt til Kristiansund, og som er unikt, ved siden av de tilbudene som vi har innenfor helse og utdanning.

Jeg er meget bekymret hvis det faktisk er slik at vi ikke i Kristiansund skal kunne videreføre den samme ordningen som en har begrunnet er god for de nordligste fylkene, der en har valgt å beholde tilbudet for at høyskolene skal være en regional utvikler i et samspill med næringslivet. Dette synes jeg at statsråden må gå inn i og se på, for det kan ikke være slik at det skal være forskjell fra det ene fylket til det andre.

Statsråd Kristin Clemet [11:50:50]: Det er forskjeller.

Det er helt riktig at det har vært et stort lokalt engasjement. Blant annet har svært mange politikere i mitt eget parti engasjert seg i dette. Derfor har det altså fra 1991 vært en helt særskilt ordning knyttet til høyskolene i Volda, Ålesund og Molde når det gjelder et desentralisert tilbud i Kristiansund. Det var for noen år siden en øremerket bevilgning, men pengene videreføres i det nye finansieringssystemet i den delen av finansieringen som er basisbevilgningen.

Så har det i tillegg vært en annen ordning på toppen, som har kommet alle til gode. Den ble altså noe redusert i forbindelse med behandlingen her i Stortinget av budsjettet for 2005, av budsjettmessige hensyn. Men som jeg sier, mener jeg at det nye finansieringssystemet legger til rette for at man kan hente ut tilsvarende finansiering, fordi man rett og slett får finansiert for avlagte studiepoeng.

S p ø r s m å l 1 0

Arne Sortevik (FrP) [11:51:46]: Spørsmålet lyder som følger:

«Vold i skolen er et tiltagende problem. På en skole i Bergen nylig gikk en elev til angrep på en medelev og en lærer med jernstang, og begge disse ble skadet. Fra en ekspert på atferdsvansker blir det hevdet at det beste for elever med sterke atferdsvansker er å gå i ordinær skole. Men en rekke av skolens lærere truer med sykemelding dersom

eleven får komme tilbake på skolen. Skolens rektor sier han forstår lærernes reaksjon.

Hva er statsrådens strategi for å unngå voldsproblemer knyttet til elever med atferdsproblemer?»

Statsråd Kristin Clemet [11:52:32]: Skolemiljøet er vanligvis godt i Norge. Men vi har også disiplinproblemer, vold, mobbing og generell uro i norsk skole. Dette virker inn både på elevenes og lærernes arbeidsmiljø og prestasjoner. Episoder med grov vold er heldigvis ikke vanlige i norsk skole. Men når voldsepisoder skjer, må skolen og hjelpeapparatet gripe inn med alle tilgjengelige virkemidler. Alle som har sitt virke i skolen, har krav på et trygt og godt arbeids- og læringsmiljø.

Arbeidet mot vold og annen problematferd må både være forebyggende og reaktivt: Det forebyggende arbeidet må være en del av et langsiktig og systematisk arbeid som involverer hele skolen. Systematisk innsats nytter, slik vi bl.a. har sett i arbeidet mot mobbing, men fortsatt gjenstår store utfordringer. Gjennomføringen av Kunnskapsløftet vil stille krav til det fysiske og psykososiale arbeids- og læringsmiljøet på alle skoler. Arbeidet med å forebygge og redusere atferdsproblemer i skolen vil være et viktig tema i forbindelse med den kompetanseutviklingen som skal skje blant lærere og skoleledere.

Grove voldsepisoder, som den representanten Sortevik viser til, krever at hele hjelpeapparatet griper inn, både politi, barnevern, skole og andre samarbeidspartnere. Dersom det er nødvendig, må volden anmeldes som lovbrudd, og dette må være et ansvar for skolens ledelse.

I spørsmålet henvises det til at eksperter på problematferd mener at det er best for elever med atferdsvansker å gå i vanlig skole. Dette må alltid balanseres mot de andre elevenes behov for trygghet og sikkerhet. Skolen skal ikke akseptere vold eller problematferd som virker truende eller kan skade eller hindre læringsarbeidet for elevene. Dette følger direkte av den nye lovparagrafen i opplæringsloven om elevenes skolemiljø.

I de fleste tilfeller vil en bedre tilpasset opplæring gjøre det mulig for elever med atferdsproblemer å gå i den lokale skolen. I enkelte tilfeller tilsier hensynet til andre elever at dette ikke er forsvarlig, fordi situasjonen går ut over deres trygghet og læring. Da gir opplæringsloven adgang til å flytte en elev til en annen skole.

For å sette skolene i stand til å møte slike utfordringer har jeg fått utarbeidet veiledningsmateriell om skolens arbeid med elever med store atferdsproblemer. Veiledningen understreker kommunenes og skolens ansvar, deres handlingsrom og de tiltak de har å spille på i forhold til atferdsproblemer.

Arne Sortevik (FrP) [11:54:48]: Takk for svaret!

Jeg er fornøyd med at statsråden, i motsetning til professoren i pedagogikk som har uttalt seg om saken, sterkt understreker hensynet til alle de andre elevene og til de ansatte, altså lærerne på skolen, og at det også selvfølgelig må veies inn ved løsninger i slike tilfeller, at man må gjøre mer enn bare å ta hensyn til den utagerende eleven. Men den delen av svaret som viser til en flytting av pro-

blemet, er jeg lite fornøyd med. Det innebærer kort og godt at vi flytter problemet med en utagerende elev til en annen skole, til et annet læringsmiljø, og vi er på ingen måte sikre på at mottakende skole, mottakende elever og mottakende lærere er i stand til å takle elever med store atferdsproblemer på en bedre måte enn den skolen eleven kommer fra. Her må det en annen strategi til for å gi de elevene som har store atferdsvansker, et bedre tilbud.

Statsråd Kristin Clemet [11:56:00]: Jeg vil gjerne utdype dette litt mer. Jeg er enig med representanten Sortevik i at bare det å flytte en elev, spesielt hvis man gjør det blindt, er ingen garanti for en løsning. Jeg tror at det å flytte til en annen skole, dersom den overføringen skjer på en god måte, i noen tilfeller kan virke positivt, fordi det er selve læringsmiljøet og situasjonen som beforder den atferden.

Men jeg vil legge til at mange skoler og kommuner også har noen alternative løsninger, nemlig det man ofte omtaler som «alternative skoler», som vi i hvert fall har et hundretall av, tror jeg, i Norge. Noen har en eller to i en kommune, noen har det i tilknytning til en konkret skole, noen har det kanskje til og med på skolens område. Jeg har selv besøkt en del av disse skolene. Også kvaliteten på dem varierer naturligvis, men de beste er ofte et veldig godt alternativ for enkelte elever i en periode. Det kan dreie seg om timer eller dager i uken, eller over noen måneder, eller kanskje ett år. Jeg vil understreke at det på disse alternative skolene ikke bare er «bråkebøtter», for å bruke et slikt uttrykk i anførselstegn, men også elever som har behov for å komme for seg selv av helt andre grunner. Jeg synes det ofte er et godt tilbud, som skolene kan ha som et supplement til det ordinære. Det er ikke spesialskoler i gammeldags forstand, men det er altså det man kaller en alternativ skole. Vi har sett en del eksempler på dem, man er på skoleskip, osv.

Arne Sortevik (FrP) [11:57:32]: «Alternative skoler» er den nye betegnelsen på «spesialskoler», som var det gamle begrepet

. Jeg er glad vi har et noenlunde likt ståsted når det gjelder dette. Jeg vil gjerne sitere hva rektoren på Storetveit skole uttaler om den situasjonen han er oppe i. Han er nemlig ikke enig i at alle elever burde være i vanlige skole:

«Mitt inntrykk er at de aktuelle elevene klarer seg bedre på atferdsskolene enn på vanlige skoler.»

For å få styrket tilbudet når det gjelder atferdsskoler – eller spesialskoler eller alternative skoler, vi kan fort finne et navn vi kan være fornøyd med – vil statsråden og departementet se på statlig medvirkning for å styrke dette tilbudet? Det er helt klart at her er vi inne på noe av den alvorlige problematikken knyttet til norsk skole, hvor vi har uroproblemer, alt fra den relativt uskyldige uro til sterke voldsepisoder knyttet til elever med atferdsvansker. Her må det mer enn strategiplaner til, her trengs det også konkret handling og hjelp til handling for de enkelte skoleeierne og de enkelte kommunene. Vil statsråden se nær-

mere også på statlig medvirkning til å etablere slike skoler?

Statsråd Kristin Clemet [11:58:51]: Jeg er en varm tilhenger av den inkluderende skolen. Jeg er ikke tilhenger av å gå tilbake til de gamle spesialskolene, jeg er ikke tilhenger av tiltak som bidrar til varig segregering. Men jeg har altså opplevd disse alternative skolene, som ofte er et midlertidig tilbud til et mangfold av elever, vil jeg si, som av forskjellige grunner ikke finner seg til rette sammen med de andre og ødelegger både for seg selv og andre i den ordinære skolesituasjonen. Mange av de alternative tilbudene synes jeg ser ut til å fungere veldig positivt. Vi har bidratt til en viss erfaringsspredning omkring disse skolene. Jeg kan ikke på stående fot si hva vi mer kunne gjøre utover det vi gjør for å spre kunnskap om den typen tiltak, men jeg skal gjerne gå tilbake og se på det, for selv mener jeg det finnes en del veldig gode eksempler. Og egentlig, hvis man knytter det til den lokale skolen, den lokale kommunen, kan man i grunnen bare se på det som en utvidet måte å få til tilpasset opplæring på, fordi en elev en time eller en dag eller noen måneder trenger avveksling fra den ordinære skolesituasjonen.

S p ø r s m å l 1 1

Åse Wisløff Nilssen (KrF) [12:00:12]: «Å kunne lese og skrive på en tilfredsstillende måte er meget viktig i vårt informasjons- og kompetansesamfunn. Betegnelsen lese- og skrivevansker er symptomer, men samtidig blir det brukt som et samlebegrep uten at det sier noe om årsaken til vanskene. Sakkyndig vurdering og riktig diagnose er spesielt viktig for dyslektikere, da det utløser de nødvendige rettigheter for eksempel ved prøver og eksamener.

Hva kan statsråden gjøre for at dysleksidiagnosen blir brukt selv om det koster penger?»

Statsråd Kristin Clemet [12:00:47]: Etter en liten mediedebatt om dette – det var vel i forrige uke – er jeg glad for at jeg har fått dette spørsmålet.

Det ligger i sakens natur at jeg som statsråd ikke har noen direkte mulighet til å påvirke bruken av en bestemt diagnose. Jeg har imidlertid ansvar for at vi har et system som bidrar til at elevene får forsvarlig opplæring i samsvar med sine rettigheter.

Elever som ikke har eller kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet, har rett til spesialundervisning. I den grad skolen greier å styrke den ordinære undervisningen slik at eleven får tilstrekkelig utbytte i henhold til de ordinære målene i læreplanen, oppstår det ingen rett til spesialundervisning. For det gjøres vedtak om spesialundervisning, skal det foreligge en sakkyndig vurdering. I visse sammenhenger kan en diagnose inngå i en slik sakkyndig vurdering. Det er imidlertid viktig å understreke at elevens rettigheter ikke er avhengige av en spesifikk diagnose.

Muligheten for å få tilpassede ordninger ved avvikling av avgangsprøven er heller ikke avhengig av diagnose,

dersom eleven ellers har behov for særskilt tilpasning på bakgrunn av sakkyndig vurdering.

Spørsmålet antyder at det er en sammenheng mellom økonomi og bruken av diagnose. Jeg har ikke grunnlag for å si at det er en slik sammenheng, men hvis noe slikt skulle avdekkes gjennom tilsyn, må det selvsagt slås ned på. Noe annet er at det på faglig grunnlag kan være uenighet om bruken av diagnosen dysleksi.

Hver femte grunnskoleelev har dårligere leseferdighet enn vi skulle ønske. Inntil 5 pst. av elevene kan sies å ha spesifikke lese- og skrivevansker. Mange av disse elevene kan ha rettigheter etter folketrygdloven i tillegg til etter opplæringsloven, og kan dermed få støtte fra Rikstrygdeverket til bl.a. PC. Det er viktig med godt tverrfaglig og tverretattlig samarbeid lokalt for å sikre elevene et best mulig tilbud.

Regjeringen er opptatt av norske barns leseferdigheter. I den forbindelse har vi bl.a. lagt frem planen «Gi rom for lesing», en strategi for stimulering av leselyst og leseferdighet. Planen legger opp til en femårig innsats for bl.a. å forebygge lesevansker. 100 mill. kr vil i perioden bli avsatt til å gjennomføre strategien.

I St.meld. nr. 30 for 2003–2004, Kultur for læring, legges det opp til en rekke tiltak for at elevene skal få tilpasset opplæring, og i den forbindelse står kompetanseutvikling sentralt. Både skoleeiere, skoleledere, lærere og PP-tjenesten er viktige målgrupper for disse tiltakene. Gjennom de nasjonale prøvene i lesing og skriving får den enkelte skole og lærer mer kunnskap om elevenes utbytte av opplæringen. Et av hovedformålene med prøvene er å gi et grunnlag for bedre tilpasset opplæring. Det har i flere år også vært tilgjengelig kartleggingsprøver for ulike trinn som er utviklet for å avdekke lesevansker så tidlig som mulig. Det satses dessuten på utvikling av et mer systematisk og målrettet tilsyn, bl.a. for å sikre elevenes rettigheter.

Sentralt i gjennomføringen av Kunnskapsløftet er utviklingen av nye, enklere læreplaner med mål for elevenes kompetanse på ulike trinn. Dette vil kunne bidra til at det blir lettere å fange opp elever som ikke ser ut til å kunne nå målene på en tilfredsstillende måte. I læreplanene vil også de grunnleggende lese- og skriveferdighetene bli tillagt stor vekt. Lærerutdanningen er fra 2003 styrket i grunnleggende lese-, skrive- og matematikkopplæring som en obligatorisk del av rammeplanen.

Samlet sett mener jeg at de tiltakene jeg har nevnt her, er et godt grunnlag for nå å møte utfordringer knyttet til lese- og skrivevansker.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Åse Wisløff Nilssen (KrF) [12:03:54]: Ja, det har skjedd mye når det gjelder lese- og skrivevansker, og jeg er veldig takknemlig for at veldig mye nå har kommet på plass, «etter hundre år», bruker jeg å si, for det er jo så pass lenge siden diagnosen dysleksi ble kjent. Men jeg har fått mange tilbakemeldinger på at vi fortsatt sliter med å få riktig diagnose. For om man bare kaller det spesifikke

lese- og skrivevansker eller bare lese-/skrivevansker, er det ikke alltid at opplæringen treffer.

Det er den biten som jeg mener er veldig viktig. En feil diagnose her er like farlig som en feildiagnostisering innen medisinen, for det kan også koste liv. Derfor er det veldig viktig at en bruker dysleksidiagnosen der det er det riktige etter sakkyndig vurdering.

Så har jeg også fått noen meldinger om at det begynner å bli litt kompetansestrid, eller hva en skal kalle det, mellom spesialpedagoger og logoped, og jeg ber statsråden være oppmerksom også på det.

Statsråd Kristin Clemet [12:05:05]: Jeg er jo oppmerksom på at det kan være faglig uenighet om og faglig omstridt i hvilken grad man fortjener den ene eller den annen diagnose. Det må vi selvfølgelig følge interessert med på, men det er ikke så lett å gjøre oss som politikere til dommere over den type faglige diskusjoner.

Det andre temaet som spørreeren her har tatt opp, nemlig om en eventuell dysleksidiagnose er knyttet til økonomi, er naturligvis et helt annet spørsmål. Der vil jeg selvfølgelig at tilsynsmyndigheten aktivt skal følge med, slik at det ikke finner sted, for det skal ikke være noen begrunnelse, og kan ikke være noen begrunnelse, for at man ikke stiller riktig diagnose.

Jeg tar med meg betraktningene om den faglige uenigheten og skal holde øye med det, men litt vanskelig er det selvfølgelig for politikere å gjøre seg til dommere over den type vurderinger.

Åse Wisløff Nilssen (KrF) [12:05:53]: Jeg vil gjerne så vidt komme inn på nasjonale prøver.

Jeg har fått meldinger både fra foreldre og fra tilsynsmyndigheten, for å si det slik, om at enkelte skoler har gitt beskjed om at de ikke ønsker at elever skal komme og være med på nasjonale prøver, og det gjelder først og fremst de med dysleksi. For meg blir det helt feil. Jeg opplevde vel da vi diskuterte nasjonale prøver, at det var for å få skolen bedre for alle, og da er det å få mulighet til å være med på nasjonale prøver og få vist hva man kan, en viktig bit. Men da må man også legge til rette for at alle kan delta på de nasjonale prøvene, med de hjelpemidler som er nødvendige for at man skal kunne vise hvor dyktig man er på mange områder. Da er prøveinstruksen en av tingene, samt bruk av hjelpemidler, herunder assistent og PC, og rammevilkårene for gjennomføring av prøven.

Statsråd Kristin Clemet [12:07:01]: De nasjonale prøvene vil jo helt sikkert – selv om vi har brukt våre beste fagmiljøer, hvor flere også er høyt anerkjent internasjonalt – kunne være under utvikling. Dette er et nybrottsarbeid både nasjonalt og internasjonalt. Det er ferdighetsprøver, hvor hensikten er virkelig å avdekke mer i detalj hvor elevene trenger hjelp for å kunne styrke sine ferdigheter på helt sentrale områder. Derfor er det helt avgjørende viktig at alle elever får delta. Reglene er slik at det ellers må foreligge et vedtak om spesialundervisning, og i tillegg må det være åpenbart at eleven ikke har noen nytte og glede av den nasjonale prøven. Hvis disse forholdene

er til stede, kan man slippe, med mindre de foresatte mener at eleven likevel skal være med.

Jeg kan ikke dokumentere at dette har skjedd, men jeg har også sett de signalene gjennom pressen. Det mener jeg virkelig er å gjøre elevene en bjørnetjeneste, for dette skal være et hjelpemiddel for at vi skal kunne hjelpe den store andelen elever som ikke greier å tilegne seg tilstrekkelige lese- og skriveferdigheter.

S p ø r s m å l 1 2

Kjell Engebretsen (A) [12:08:18]: Jeg skal få lov til å stille følgende spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«For kort tid siden mottok helse- og omsorgsministeren 25 000 underskrifter med krav om å opprettholde virksomheten i sin helhet ved Ski sykehus. Follo-befolkningen, som utgjør langt over 100 000 mennesker i en region i stadig vekst, er tidligere lovet et nytt sykehus. Det har de ikke fått, og det lokalsykehuset de har, blir trappet ned. Statsråden uttalte at han trodde «at det med tiden vil vokse fram en lokalsykehusfunksjon».

Hva ligger i denne uttalelsen?»

Statsråd Ansgar Gabrielsen [12:09:03]: På Stortingets initiativ la jeg i statsbudsjettet for 2005 frem et forslag til ny strategi for lokalsykehusene. Denne fikk bred tilslutning i Stortinget – også fra Arbeiderpartiets representanter. I denne strategien legges det opp til at lokalsykehusene i større grad skal innrette seg på behovene i de store sykdomsgruppene og på behovene til dem som i dag har tjenester med lav kapasitet, som f.eks. syke eldre og psykisk syke, for å nevne to grupper. Skal vi klare å ruste opp tjenestene til disse gruppene, må vi være villige til å omstille aktiviteten ved våre sykehus, og vi må satse på helhetlige behandlingsskjeder mellom primær- og spesialisthelsetjenesten.

Funksjonsfordeling mellom sykehusene gjør det mulig å heve kvaliteten på tjenestene ved å øke pasientgrunnlaget og å etablere en mer avansert behandling, særlig innen kirurgiske fagområder. I tillegg bidrar det til å frigjøre ressurser for å bygge opp de tjenestene som sterkt trenger dette. En satsing på lokalsykehus i et samlet opplegg for spesialisthelsetjenesten betyr ikke at alle etablerte strukturer skal opprettholdes i detalj. Det må være aksept for fleksibilitet i valg av løsninger, bl.a. for hvilke oppgaver som legges til det enkelte lokalsykehus, og det må være aksept for omstillinger.

Det ligger i hvert fall ikke til rette for, så langt jeg vet og kan se, at noen av våre lokalsykehus i realiteten blir lagt ned, men noen vil få et mulig annet innhold i fremtiden.

Kjell Engebretsen (A) [12:10:49]: Jeg takker statsråden for svaret.

Nå er det ikke bare rasjonalitet og effektivitet som for så vidt bør styre nettopp den del av samfunnsfunksjonene som helsevesenet er. Men de omstillingene som må gjøres,

og den funksjonsfordelingen som hensiktsmessig må gjennomføres, har jeg forståelse for.

Da det i sin tid var snakk om et nytt sykehus i Follo, ble det veldig klart sagt fra om at dette var et aldeles strålende prosjekt. Det var faglig medisinsk meget bra, det var økonomisk veldig fornuftig, og det var organisatorisk en veldig klok måte å gjøre det på. Nå er altså dette en stor og voksende region i Norge, med nærmere 120 000 mennesker, og folks trygghet er også en del av det totale bildet her – altså ikke bare effektivitet, ikke bare rasjonalitet. Samhandlingen mellom primærhelsetjenesten og sykehustjenesten er noe som er blitt pekt på som svært viktig. Anser statsråden at det er noe som blir godt ivaretatt, slik som modellen er nå?

Statsråd Ansgar Gabrielsen [12:12:11]: Det siste som representanten her tar opp, knyttet til samhandling med førstelinjetjenesten, dvs. den kommunale helsetjenesten, er helt avgjørende for store deler av befolkningen, som ofte er i en situasjon der man etter å ha blitt utskrevet fra spesialisthelsetjenesten, i realiteten kanskje ikke er god nok til verken å komme hjem til seg selv eller på en institusjon. Det betyr at vi trenger rehabiliteringsplasser, særlig for en del av våre eldre, nærmere hjemstedet enn det som har vært tilfellet til nå. Det vil være en av funksjonene, tror jeg, til veldig mange av våre lokalsykehus i fremtiden, og det er særs aktuelt på Ski. Ski sykehus kommer til å bestå. Det er helt uaktuelt å fase ut Ski sykehus. Men det er også uaktuelt å si at alle de tjenestene vi har ved alle våre sykehus, er det fornuftig å ha også i fremtiden. Jeg vil bare nevne overlevelseshastighetene som vi har på en del av våre sykdommer, som gjør at vi spesialisere. Det har lite med rasjonalitet å gjøre. Det har i langt større grad å gjøre med å gi kvalitet i tjenestene.

Kjell Engebretsen (A) [12:13:22]: Igjen takk for svaret.

Jeg må jo si at jeg er blitt mer beroliget av å høre statsråden enn av å høre en del av embetsmennene i helsevesenet for tiden.

Jeg skal ikke bruke landbruks- og matministeren som sannhetsvitne når det gjelder helsetjenestene i samfunnet, men tidligere i dag sa landbruks- og matministeren at han hadde ønsket seg et noe mer latinsk temperament hos forbrukerne. Han anbefalte til og med å slå agurken i kassa-apparatet når man ikke var fornøyd.

Follo-befolkningen er jo en meget sindig og nærmest godlynt befolkning. Men dette med sykehustjenesten har opptatt oss voldsomt. Vi er ikke spesielt latinske i vårt vesen i Follo. Men vi kan bli det hvis behovet er der.

Nå er det ikke naturlover som styrer utviklingen av helsevesenet, men vilje og evne til å møte folks behov. Derfor igjen – nå synes jeg statsråden har svart veldig klart på det, men for å få det helt klart: Vil Ski sykehus bli opprettholdt i sin nåværende form og videreutviklet? Jeg er klar over at statsråden da kan si at noen justeringer kan skje. Men vil dét i det alt vesentlige være situasjonen framover?

Statsråd Ansgar Gabrielsen [12:14:52]: Det siste kan jeg svare veldig fort på. Ski sykehus vil bestå, med et innhold som er godt tilpasset det faktum at det er 100 000–120 000 mennesker i det området som sokner til det, og med de tilbud som det er rasjonelt å legge dit.

Så må vi heller ikke glemme det faktum at det jo ikke er mange «kaffekok» fra Ski til hovedstadsområdet, hvor vi har de spesialiserte tjenestene. Når vi ser på de avstandene man må reise en del andre steder i dette landet, tror jeg ikke man trenger latinsk temperament eller å slå verken agurker eller andre gjenstander i kassaapparatet. Når det gjelder graden av sindighet i Follo-området, tror jeg ikke den er spesielt annerledes enn den er mange andre steder i Norge. For en sindig sørlending fremstår det ikke akkurat nødvendigvis som at det ikke er mulig å bli enda mer sindig. Men jeg kan i hvert fall si at det som vi legger opp til for våre lokalsykehus, er en modell som er bedre tilpasset våre innbyggere.

Presidenten: Da får vi håpe at det ikke blir aktuelt å installere kassaapparater på sykehusene.

S p ø r s m å l 1 3

John I. Alvheim (FrP) [12:16:01]: Jeg skal få konstruert et slikt kassaapparat, tenker jeg.

Mitt spørsmål går til den ærede helse- og omsorgsminister:

«Det har vært mye fokus på det såkalte «fugleviruset» og muligheten for at en farlig utvikling av viruset kan komme til å ramme Norges befolkning med stor tyngde. Under behandlingen av St.prp. nr. 43 (2003-2004), våren 2004, bevilget Stortinget 29 mill. kr til innkjøp av 200 000 kurer av antivirale legemidler og 2 millioner doser influensavaksine.

Er det, med den siste tids utvikling av viruset i andre deler av verden og den informasjon som i dag er tilgjengelig, statsrådets vurdering at situasjonen er under kontroll?»

Kunne jeg få lov å anmode helseministeren om å heve stemmen litt? Min hørsel er ikke så god som den en gang var.

Statsråd Ansgar Gabrielsen [12:17:02]: Fugleinfluensaen har pågått i Sørøst-Asia det siste året. Det er en fuglesykdom som i sjeldne tilfeller rammer mennesker. Det er ikke med sikkerhet påvist smitte mellom mennesker, men dersom dette skulle skje, kan man få en pandemisituasjon.

Norge har siden 2002 hatt Nasjonal beredskapsplan for pandemisk influensa. Det er oppnevnt en pandemikomite, som ledes av Sosial- og helsedirektoratet med Nasjonalt folkehelseinstitutt som sekretariat. Norge ligger i forkant av de andre landene med hensyn til beredskapforberedelser.

Vaksine vil være det beste forebyggende tiltak i en influensapandemi. Det antas at det vil ta minst tre til seks måneder etter første utbrudd blant mennesker før en virksom vaksine kan være tilgjengelig. I første fase av en

eventuell pandemi må man derfor basere seg på antivirale legemidler som kan brukes både til behandling og til forebygging.

Våren 2004 bevilget Stortinget 29 mill. kr til tiltak mot influensapandemi:

- 26 mill. kr til et beredskapslager på 200 000 kurer av antivirale legemidler, som Tamiflu.
- 3 mill. kr til årlig premie for en garanti om levering av 2 millioner doser influensavaksine
- Regjeringen utvidet høsten 2004 leveringsgarantien for vaksine til å omfatte hele befolkningen og vedtok at bevilgningen til helse- og sosialberedskap i statsbudsjettet for 2005 kan overskrides med inntil 4,35 mill. kr. Nasjonalt folkehelseinstitutt har på statens vegne inngått en slik avtale om leveringsgaranti for vaksine.

Nasjonalt kunnskapssenter har utredet bruken av legemidlet Tamiflu i en pandemisk influensa og konkluderer i sin rapport i januar 2005 med at nasjonal beredskap bør basere seg på forhåndslagring av nettopp dette legemidlet. Sosial- og helsedirektoratet vurderer nå denne utredningen, og departementet avventer råd fra direktoratet om en utvidelse av lageret av Tamiflu og størrelsen på dette. Departementet følger selvfølgelig situasjonen nøye og vil løpende vurdere behovet for ytterligere tiltak.

John I. Alvheim (FrP) [12:19:36] Jeg takker statsråden for svaret, som jeg sier meg fornøyd med.

Jeg har registrert at Australia og Frankrike bevisst har kjøpt inn influensamedisin som dekker 30 pst. av befolkningen, mens vi i Norge kun har 200 000 doser på lager, noe som knapt nok dekker 5 pst. av befolkningen.

På denne bakgrunn finner jeg det direkte uansvarlig at offentlige myndigheter, som Statens folkehelseinstitutt og Helsedirektoratet, går ut og advarer leger mot å foreskrive vaksinen til privatpersoner og indirekte kritiserer de av våre fageksperter, eksempelvis infeksjonsoverlege Gunnar Hasle, som anbefaler folk å forebygge den eventuelle epidemien ved å kjøpe inn vaksine til seg og sin familie.

Slik jeg ser det, må det jo være en fordel at flest mulige norske borgere skaffer seg denne vaksinen selv. Det gir en betydelig sikkerhet og sparer samfunnet for store summer. Deler helseministeren Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratets syn på dette?

Statsråd Ansgar Gabrielsen [12:20:41]: Først og fremst må jeg si at det er umulig for en statsråd eller en regjering eller for den norske stat som sådan å sette til side alle faglige råd fra de instanser vi har etablert, som Sosial- og helsedirektoratet og Nasjonalt folkehelseinstitutt, som besitter den fremste kompetansen i landet, og som skal gi helseministeren råd på dette området. At det er en enkelt lege som har en annen vurdering, tar jeg bare til etterretning, for det kan ikke bety at da må vi gjøre nøyaktig det som denne legen sier.

Vi har en nasjonal pandemikomite som er jevnlig samlet. De skal ha møte igjen den 28. februar. Der sitter det folk fra hele landet, de fremste ekspertene vi har, og de skal komme med det best mulige rådet til Regjeringen om

(Statsråd Gabrielsen)

dette. All den informasjon jeg har, tyder på at vi er i den absolutte front i måten vi håndterer dette på beredskapsmessig. Jeg har full tillit til det som gjøres, selv om det er en enkelt lege som mener noe annet.

John I. Alvheim (FrP) [12:21:49]: Jeg takker igjen statsråden for svaret. Vi tilhører jo to partier som begge kjemper for enkeltmenneskets frie valg. Jeg synes det er utidig at både direktoratet og Folkehelseinstituttet blander seg inn og advarer folk mot å sikre seg og sin familie på dette området.

Med kun 200 000 doser på lager vil vi ikke på langt nær dekke de prioriterte grupper som bør vaksineres ved et eventuelt utbrudd av sykdommen. Jeg konkluderer derfor med at departementet må sørge for at antallet influensavaksinedoser på lager bør økes betydelig og dekke minst 50 pst. av befolkningen. Så langt har sykdommen en mortalitet på hele 50 pst. Fugleinfluensaen er således en særdeles alvorlig sykdom, som kan sammenlignes med svartedauden. Her gjelder det virkelig at føre var-prinsippet følges fullt ut. Ny fryseteknikk kan gi vaksinen holdbarhet i årtier. Vil helseministeren sørge for at man på nytt vurderer å øke lageret av denne type influensavaksine?

Statsråd Ansgar Gabrielsen [12:22:56]: Først en korrigerig: Det er ikke kjent for meg at noen offentlig myndighet har gått ut og advart mot innkjøp av Tamiflu, men det er heller ikke gått ut en anbefaling om å gjøre det. Det er noe ganske annet enn å antyde at noen har advart mot å kjøpe dette legemiddelet.

Sosial- og helsedirektoratet og Nasjonalt folkehelseinstitutt foretar nå en grundig gjennomgang og vurdering både av vår beredskapsplan og av våre beredskapslagre. De er bedt om å komme til meg med en anbefaling – den vil jeg få i løpet av uke 10 – om ytterligere mulige tiltak.

Det er også viktig i en slik situasjon, der avisoverskrifter fort kan få oss til å tro at man er langt inne i svartedauden, at vi prøver å beholde den alminnelige ro, selv om der er en risiko. Men, som sagt, jeg vil komme til Stortinget så fort jeg har en ny anbefaling, med forslag om nye bevilgninger i den grad vi finner det hensiktsmessig.

S p ø r s m å l 1 4

Steinar Bastesen (Kp) [12:24:22]: Jeg har et spørsmål til samferdselsministeren:

«Onsdag 2. februar begynte det å brenne i den 35 fot store sjarken «Bremvær» nord for Gimsøya i Lofoten. De to fiskerne forsøkte å ringe nødnumrene på sin mobil da de lå i redningsflåten og så båten brenne opp. De kom ikke fram på GSM-nettet som Telenor har bygd ut, pga. manglende dekning. Det var derfor bare tilfeldigheter som gjorde at de ble reddet.

Hva vil statsråden gjøre for at det blir bygd ut et mobilnett som er like sikkert som NMT 450 var, og vil statsråden påvirke Telenor i denne saken?»

Statsråd Torild Skogsholm [12:25:05]: La meg først få lov til å understreke at nødsambandet for fiskeflåten er VHF-radio, og ikke de kommersielle mobilkommunikasjonsnettene som f.eks. NMT og GSM.

Når det gjelder GSM-nettene, har NetCom og Telenor bygd ut hvert sitt landsdekkende nett. Selv om begge allerede har bygd ut nett i et langt større omfang enn det de er forpliktet til i henhold til konsesjonene, så utvides dekningsområdet for GSM stadig.

Etter det jeg kjenner til, har Telenor av hensyn til fiskeflåten spesielt brukt et titalls millioner kroner for å forbedre deknningen langs kysten. Selskapet har i samarbeid med bl.a. Norges Råfisklag arbeidet for å få til en mest mulig smertefri overgang fra NMT til GSM langs kysten og på fiskefeltene. Like fullt er det enkelte områder, særlig helt inntil kysten, hvor det kan være noe dårligere eller til og med manglende dekning. Telenor vil, etter det jeg har fått opplyst, søke gradvis å utbedre denne deknningen i tiden som kommer. Norges Råfisklag betegner selve prosessen med Telenor Mobil som å være preget av en god dialog.

NMT 450-nettet ble lagt ned med virkning fra 1. januar i år. Dette var et analogt system som, til tross for gode deknningsegenskaper, var gått ut på dato både teknologisk og markedsmessig. Det er imidlertid verdt å merke seg at de frekvensene som tidligere ble brukt til NMT 450-nettet, i fjor sommer ble tildelt selskapet Nordisk Mobiltelefon. Dette selskapet har gjennom den tildelte frekvenstillatelsen forpliktet seg til å bygge ut et moderne digitalt mobilkommunikasjonsnett basert på den såkalte CDMA-teknologien. Innen september i år skal selskapet ha bygd et nettverk med tilsvarende flatedekning innenfor GSM-dekningen som det NMT-nettet hadde. Dette nye nettet vil kombinere meget gode deknningsegenskaper og gi muligheter for langt mer avansert teknologi i nettet enn det NMT 450 gjorde.

La meg avslutningsvis få oppsummere med at Norge allerede i dag har en av Europas beste GSM-dekninger på tross av at vi har en svært krevende topografi og et spredt bosettingsmønster. GSM-konsesjonærene viser samfunnsansvar ved på egen hånd å bygge dekning langt utover konsesjonskravene, herunder å tilby dekning langs kysten og på fiskefelter. Jeg har derfor full tiltro til at mobiloperatørene i samråd med interesseorganisasjonene til de berørte parter også i tiden framover vil bidra til ytterligere forbedringer for fiskeflåten. I tillegg vil vi, som nevnt, kunne få et nytt og moderne mobilkommunikasjonssystem i 450-nettet med god dekning. Mobilkommunikasjon vil utgjøre et verdifullt og stadig bedre supplement, men det har aldri vært forutsatt at det skulle erstatte VHF-radio som nødsamband.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Steinar Bastesen (Kp) [12:28:31]: Jeg takker statsråden for svaret.

Den 22. oktober 2003 stilte jeg spørsmål til statsråden angående nedleggelsen av 450-systemet. Hun påpekte da,

som hun gjør nå, at GSM-systemet har frekvenser med kortere rekkevidde enn NMT-systemet, noe som gjør at GSM-dekningen til sjøs blir dårligere. Jeg vil påpeke at båten «Bremvær» brant 100 meter fra land – og, som en sa, nesten oppe i fjæra. Ved å hevde at fiskerne har VHF, og ved å si at det aldri har vært meningen at mobilen skulle overta den funksjonen, nærmer statsråden seg et viktig poeng. VHF-en er plassert i styrehuset. Når styrehuset brenner, slik det gjorde på «Bremvær», eller når det står under vann, er det ikke særlig lurt å bli værende ved VHF-en.

Det ville være flott om fiskerne hadde et mobilnett der de kunne tilkalle hjelp, slik de kunne med 450-systemet. I stedet har de fått et system som faktisk er umulig å bruke, selv om båten står i fjæresteine. Er statsråden enig i at et slikt system på ingen måte er en akseptabel løsning?

Statsråd Torild Skogsholm [12:29:36]: Som jeg visste til i mitt svar, er det nå et nett under utbygging nettopp på 450-frekvensen som vil kunne erstatte den funksjonen som NMT 450 hadde. Derfor vil det bli slik at de som ikke har dekning med GSM-nettet pr. i dag, vil kunne få dekning med 450-nettet, omtrent slik det var tidligere. På den måten vil 450-frekvensen kunne bidra til en større trygghet for dem som ferdes langs kysten. Men jeg vil gjenta at det har aldri vært meningen at mobilnettet skulle være en nødkommunikasjonsløsning. Vi er heldige som har denne muligheten, og dette ønsker jeg å videreutvikle. Det har vi da gjort gjennom den telepolitikken som gjør at andre nå slipper til og vi får bygd ut dette nettet.

Steinar Bastesen (Kp) [12:30:38]: Jeg takker statsråden for svaret.

Statsråden sa videre den 22. oktober 2003 at vi med tiden skulle få et nett tilsvarende det daværende 450-systemet, som nå er stengt. Det sier hun også i dag.

Fra 1. januar 2005 vil land- og sjøområder i Lofoten/Vesterålen ha fått et topp moderne mobilnett, sa Telenor-direktør Bjørn Amundsen den 19. oktober 2003.

Alt dette skulle bety store GSM-forbedringer for brukerne under lofotfisket, fra Senja i nord til Røstbanken i sør. Nå går hun tilbake på det. Hun har aldri lovet at GSM-dekning skulle erstatte NMT på alle områder hvor man tidligere hadde dekning, er tonen i dag. En storstilt utbygging, ble det også sagt, fra kysten i Nordland og Troms, fra Andøya og Senja i nord til Røstbanken i sør: basestasjon på Holandshamn, ny sender på Skrovafjellet, mobil GSM-vogn i forbindelse med Lofast, ny sender i Stamsund, ny sender på vestsiden av Vestvågøy, ny sender på Myrland i Flakstad, nye sendere rundt Nappstraumen, ny sender på Værøyfjellet, bedre sender i Hadsel, og nye sendere i Bø og Øksnes.

Hvorfor kan ikke disse systemene brukes i fjæresteine nord og øst for Stamsund? Hva har blitt gjort for at disse lovnadene skulle bli gjennomført? Jeg spurte om dette i oktober i 2003.

Statsråd Torild Skogsholm [12:32:01]: Jeg vil understreke at jeg ikke har gått tilbake på noe av det jeg har sagt, og det er det heller ingen grunn til. For vi er så hel-

dige at i tillegg til at det nå er bygd ut atskillig bedre dekning på GSM-nettet, så bygges nå også det 450-nettet som representanten Bastesen gir uttrykk for at han savner langs kysten. Da er mitt budskap at dette bygges nå ut. Så nå ligger det an til at vi skal kunne få tilbake noe av den dekningen som det her er vist til er borte.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

S p ø r s m å l 1 5

Sigbjørn Molvik (SV) [12:32:46]: Jeg har følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«En familie i Bamble i Telemark er påført en kraftig forverring av trafikkstøyen etter en heving av veibanen på E18 som går tett inntil boligen deres. Trafikkstøyen går nå på helsa og nattesøvnen løs. Familien har møtt liten forståelse hos Statens vegvesen for å avbøte problemene.

Hvilket ansvar har Vegvesenet for å sørge for at beboere ikke utsettes for helseskadelige påvirkninger i form av støy ved bygging eller ombygging av veier?»

Statsråd Torild Skogsholm [12:33:20]: Statens vegvesens ansvar for å gjennomføre tiltak mot støy ved bygging av veger er regulert i en egen retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging. Retningslinjene er nylig vedtatt av Miljøverndepartementet og avløste tilsvarende retningslinjer vedtatt i 1979. Retningslinjene angir veiledende grenseverdier for støy ved bygging av ny veg.

Ved mindre utbedringer av eksisterende veg, som f.eks. trafikkikkerhetstiltak ved bygging av gang- og sykkelveger, er det ikke krav om å gjennomføre tiltak for å bringe støynivået under grenseverdiene i retningslinjene, dersom utbedringen ikke fører til vesentlig forverring i støyforholdene.

Langs eksisterende veger er Statens vegvesens ansvar for å gjennomføre støyreduserende tiltak regulert i forskrift etter forurensningsloven. Forskriften setter krav om at ingen skal ha støyverdier høyere enn 42 desibel innendørs. Forskriften setter ikke krav om støyverdier for uteoppholdsarealer.

Langs E18 i Bamble er det, i samsvar med kravene i gjeldende forskrift, gjennomført fasadetiltak for boliger som tidligere hadde innendørs støynivå høyere enn 42 desibel. I praksis er det gjennomført fasadetiltak for boliger som hadde betydelig lavere støynivåer innendørs enn 42 desibel. Dette er gjort for å være sikker på at støynivået, også med trafikkøkning på sikt, faktisk blir under 42 desibel. Det er i ettertid gjennomført noen mindre utbedringer av E18 i Bamble, men disse tiltakene har ikke ført til vesentlige endringer i støynivået.

Etter det jeg kan se, har Statens vegvesen derfor foretatt de grep som er nødvendige for å sikre en tilfredsstillende situasjon langs vegen.

Sigbjørn Molvik (SV) [12:35:12]: Jeg takker for svaret, som jeg ikke er veldig godt fornøyd med. Det må jeg si.

Det som er tilfellet her, er jo at ved omlegging av denne veien er veibanen hevet, og man har fjernet terrengformasjoner som naturlig har beskyttet mot støy. Det oppleves av denne familien som en svært dramatisk forverring av støyplagene. Som jeg sa i spørsmålet, går det på helsa og nattesøvnen løs for disse menneskene.

Er det ikke slik at Vegvesenet også bør forholde seg til situasjonen slik de enkelte menneskene og familiene opplever den, og ikke kun til rent tekniske målinger? Statens vegvesen i Telemark har uttalt bl.a. til Varden den 7. februar i år at de har ikke noe mer tilbud å gi.

Vil statsråden likevel ta initiativ overfor Statens vegvesen i Telemark og se på denne saken på nytt for eventuelt å kunne gjøre tiltak som vil lette situasjonen for disse menneskene?

Statsråd Torild Skogsholm [12:36:26]: Jeg syns det er litt vanskelig å behandle en slik sak her i Stortinget når jeg ikke har fullt kjennskap til hvem dette gjelder. Jeg legger vekt på at vi i arbeid som dette skal følge retningslinjene og heller være føre var, slik Vegvesenet har meldt til meg at de har gjort ved det arbeidet som har skjedd her langs E18.

Det er slik at støy gir folk en plage. Det er derfor vi har utarbeidet disse retningslinjene. Det er et poeng at folk skal oppleve det som både trygt, og også godt, å bo der de bor.

Vi kommer fortsatt til å legge vekt på å følge de retningslinjene som er. Jeg vet at Statens vegvesen er opptatt av å gjøre heller ekstra tiltak enn for få.

Sigbjørn Molvik (SV) [12:37:27]: Jeg har forståelse for at statsråden ikke ønsker enkeltsakbehandling i Stortinget. Men det kunne ha vært et positivt signal om statsråden hadde vurdert å la departementet innhente noen mer konkrete opplysninger i denne saken, for å se på om ikke det å utvise en type skjønn også er fornuftig i denne type enkeltsaker, som jeg sa, og ikke bare forholde seg til de rent tekniske forskrifter og grenseverdier.

Statsråd Torild Skogsholm [12:38:06]: Her har Statens vegvesen et ansvar som ligger tungt på dem. Departementet går ikke inn i enkeltsaker av denne type, men vi har fått utarbeidet retningslinjer for at man skal ha noe å gå etter, og for at folk skal føle at det er litt forutsigbart hvor fasadeisolering eller andre typer tiltak blir fulgt opp.

Statens vegvesen tar fortsatt dette med støy på aller største alvor, fordi støy oppfattes som en plage – og som en helseplage. Det vil innebære at videre utbygging langs E18, både i Telemark og andre steder, selvfølgelig vil være preget av at man tar støyen på alvor.

S p ø r s m å l 1 6

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Heidi Sørensen til samferdselsministeren, blir tatt opp av representanten Siri Hall Arnøy.

Siri Hall Arnøy (SV) [12:39:17]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Klimastatistikken fra Statistisk sentralbyrå viser at klimautslippene i Norge har økt med 9 pst. siden 1990. Spesielt kraftig øker utslippene i samferdselssektoren, fordi bil og fly øker sin konkurransekraft til fordel for de mer miljøvennlige transportformene som jernbane, kollektivtransport og sykkel.

Hva har statsråden tenkt å gjøre for effektivt å redusere klimautslippene fra samferdselssektoren?»

Statsråd Torild Skogsholm [12:39:45]: Regjeringens klimapolitikk bygger på en helhetlig tilnærming, der reduksjonene skal tas der kostnadene er lavest. Dette er nødvendig for å ha et høyt ambisjonsnivå i klimapolitikken. Tiltak i samferdselssektoren er relativt kostbare dersom de gjennomføres som klimatiltak alene.

Det er også viktig å være klar over at personbiler bidrar med 14 pst. av innenlandske klimagassutslipp, og at veg- og lufttransport til sammen bidrar med om lag en femtedel av de innenlandske klimagassutslippene. Men utslippene fra sektoren er økende, og jeg ser dette som en stor utfordring.

Det er spesielt ønskelig å gjennomføre tiltak innenfor sektoren som også har positiv effekt på andre områder, f.eks. i forhold til framkommelighet, bymiljø og lokal og regional luftforurensning.

Blant annet derfor har det i løpet av Samarbeidsregjeringens tid vært en kraftig satsing på kollektivtrafikken innenfor Samferdselsdepartementets ansvarsområde. Dette gjelder både direkte bevilgninger og forskjellige andre organisatoriske initiativ. I perioden er kollektivtrafikkinn-satsen økt med flere milliarder kroner. På årets budsjett er det bevilget nærmere 9 milliarder kr til ulike formål for kollektivtransporten.

Det er startet og gjennomført en rekke store utbyggingstiltak i jernbanesektoren. Med unntak av den ekstraordinære utbyggingen av Gardermobanen har det aldri vært satset mer på jernbanen i moderne tid. Midlene til kjøp av persontransporttjenester fra NSB har økt, og for å gjøre toget enda mer konkurransedyktig har jeg satt i gang en prosess med sikte på å konkurransesette jernbanetilbudet. Belønningsordningen for bedre kollektivtransport og mindre bilbruk har videre stimulert satsingen på kollektivtransport i de største byområdene.

Dette er bare noen eksempler på tiltak som vil gjøre kollektivtransporten mer attraktiv i forhold til personbilen. Slike tiltak vil dempe veksten i utslippene av drivhusgasser fra transportsektoren. Men for å få til store reduksjoner i klimagassutslippene er det helt nødvendig å utvikle nye drivstoff og nye teknologier. For å bidra til å framskynde utviklingen av mer miljøvennlig drivstoff og kjøretøyteknologier har Samferdselsdepartementet mer enn doblet bevilgningene til forskning og utvikling på dette området på årets budsjett i forhold til i fjor. 22,6 mill. kr er nettopp bevilget til RENERGI-programmet under Norges forskningsråd. Midlene skal benyttes til prosjekter som bidrar til å utvikle og framskynde bruken av teknologier som kan redusere CO₂-utslipp og øvrige

miljøskadelige utslipp fra transportsektoren. Prosjekter som legger til rette for bruk av hydrogen i transportsektoren, skal prioriteres spesielt.

Økt bruk av biodrivstoff vil redusere utslippene av CO₂ fra transportsektoren. Ved innblanding i konvensjonelt drivstoff vil CO₂-utslippet reduseres omtrent proporsjonalt med andelen biodrivstoff. Regjeringen vil komme tilbake til dette i løpet av denne sesjonen.

Drivstoff som benyttes i innenlands transport, er ilagt CO₂-avgift, og dette er et viktig virkemiddel som favoriserer transportmidler med lave CO₂-utslipp. Avgiften stimulerer også til å benytte ny teknologi og alternative drivstoff som har lave utslipp. Regjeringen vil i forbindelse med statsbudsjettet for 2006 vurdere ytterligere avgiftsmessige endringer som stimulerer til reduksjon i forurensende utslipp.

I tillegg vil jeg vise til at vi har satt i gang en rekke mindre tiltak som skal være med og stimulere. Blant annet har vi gitt rom for at nullutslippsbiler kan kjøre i kollektivfelt.

Siri Hall Arnøy (SV) [12:43:45]: Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg er enig med statsråden i at mange av disse tiltakene i det minste vil føre til at klimasituasjonen og utslippssituasjonen på samferdselsområdet vil være bedre enn om man ikke hadde gjort noe.

Like fullt registrerer jeg at statsråden snakker om «å dempe veksten i utslippene». Har statsråden noen målsetting for når utslippene fra samferdselssektoren skal stabiliseres? Eventuelt: Tør statsråden sette et mål for hva utslippene skal være i f.eks. 2010 i forhold til de utslippene vi har i dag fra samferdselssektoren?

Statsråd Torild Skogsholm [12:44:22]: Som jeg sa i stad, er jeg opptatt av at vi skal ha en kostnadseffektiv reduksjon av CO₂-utslippene. Det betyr at vi uansett må belage oss på at transportsektoren må bidra. Da er det viktig at vi tar innover oss at vi i dag står overfor en situasjon hvor vi har en velferdsutvikling som vi noen tiår tilbake bare kunne drømme om. Folk flest har et mobilitetsmønster som er helt annerledes enn det man tidligere hadde fantasi til å forestille seg kunne være tilfellet.

De fleste er opptatt av at folk skal kunne reise og være mobile. Vi har i dag bo- og arbeidsmarkedsregioner som er større enn tidligere, og pendling er mer og mer vanlig. Vi opplever til og med at folk pendler mellom Finnmark og Oslo. Det betyr at her er både bil og fly tatt i bruk.

Jeg har tidligere foreslått å se nærmere på flyplasstrukturen, av hensyn til økonomien og om det vil ha en positiv effekt i forhold til det spørsmålet vi diskuterer nå, men da fikk jeg ikke støtte i Stortinget. Heller ikke SV støttet dette.

Det er svært vanskelig å redusere folks transportbehov. Derfor tror jeg arbeidet med ny teknologi er veldig viktig. Vi ser i forhold til Kyoto-avtalen at det haster. I forhold til de målene som ligger inne i Kyoto-avtalen, vil det å satse på tiltak som går over lang, lang tid, ikke hjelpe oss. Vi er derfor i all politikk framover nødt til å se på om de tiltakene vi foreslår, bidrar til at vi går i rett retning.

Siri Hall Arnøy (SV) [12:45:53]: Jeg er enig i at vi er nødt til å se på om de tiltakene vi foreslår framover, bidrar. Men jeg kunne tenke meg å gjenta utfordringen til statsråden om en konkret målsetting, for statsråden sier at det er nødvendig å dempe veksten i utslipp fra samferdselssektoren. Det er selvfølgelig sant at det er helheten som er viktig, altså at totaliteten i forhold til utslipp er avgjørende. Like fullt er det få sektorer som melder seg, som er klare for å redusere mye mer enn sin andel. De fleste vil fort vise til at det er lettere å redusere i andre sektorer.

Jeg går ut fra at statsråden deler vurderingen at vi er nødt til å få stabilisert og få ned utslippene av klimagasser. Mener statsråden at det er tilstrekkelig å dempe veksten i utslipp av klimagasser fra samferdselssektoren, eller skal denne veksten på sikt stoppes? Kan vi sette oss et konkret mål?

Statsråd Torild Skogsholm [12:46:47]: Hvis jeg foreslår et konkret mål, vil vi ikke foreslå noe som er kostnadseffektivt. Jeg tror at skal vi lykkes, er vi nødt til å redusere ikke bare veksten, men også utslippene fra transportsektoren. Derfor er ny teknologi helt avgjørende for at vi skal lykkes.

I forhold til konkrete mål: Når det blir snakk om å redusere folks mobilitet og folks mulighet til å reise, støtter ikke engang SV det når det kommer til Stortinget. Så det ser jeg ikke som en aktuell problemstilling. Vi er nødt til å finne de mest miljøvennlige løsningene, som f.eks. kollektivtransport hvor vi kan unngå CO₂-utslipp, og utvikling av alternativ teknologi.

Det sier seg selv at det er meget krevende å få dette til på kort tid. Men vi har lagt et løp som skal kunne bære oss framover. Som jeg nevnte i stad i svaret mitt: Etter at belønningsordningen ble innført, har det stort sett vært en stor økning i kollektivtransporten i de byene som er berørt. Jeg venter på at vi skal komme lenger, at vi også ser en reduksjon i bilbruken. Foreløpig ser det ut som om vi kanskje reduserer bilveksten, men ønsket må være at vi reduserer utslippet fra biler. Det krever både ny teknologi og endringer i transportmønsteret.

S p ø r s m å l 1 7

Fra representanten Torstein Rudihagen til forsvarsminneren:

«Stortinget har i flere omganger understreket at Hovedarsenalet Hovemoen på Lillehammer skal videreføres. Senest i Budsjett-innst. S. nr. 7 for 2004-2005 som blei behandlet 2. desember i fjor, uttalte en enstemmig forsvarskomite følgende: «Komiteen mener at Hovemoen lager på Lillehammer skal videreføres som lager, tilpasset Forsvarets behov og med de nødvendige lagerfunksjoner.» Nå får vi melding om at dette ikke skjer.

Er det slik at statsråden neglisjerer Stortingets uttrykte vilje?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket.

S p ø r s m å l 1 8

Rita Tveiten (A) [12:48:38]: Eg vil gjerne stilla følgjande spørsmål til forsvarsministeren:

«Ifølgje VGs artikkelar om forholdet mellom Siemens Business Service og Forsvaret kjem det fram at det er svært tette forretningsmessige og personlege band mellom personar i Forsvaret og hjå Siemens. Avtalen mellom partane kan ha ei ramme på om lag 1 mrd. kr.

Er det riktig at personar tilsette hjå Siemens på vegner av Forsvaret har kjøpt inn datautstyr til bruk i Forsvaret, og har i så fall innhaldet i lov om offentlige anskaffelser alltid blitt følgt?»

Statsråd Kristin Krohn Devold [12:49:17]: Jeg ser svært alvorlig på de påstandene som er framkommet i media om Forsvarets kontraktsforhold med Siemens Business Service. Forsvaret har derfor igangsatt en intern undersøkelse av kontrakten, etter oppslagene i media, og Forsvarsdepartementet har bedt Forsvarsstaben om en redegjørelse i saken og avventer denne.

Forsvarsdepartementet har vidare anmodet Regjeringsadvokaten om bistand i saken for bl.a. å avdekke hvorvidt Siemens har tatt betalt for kostnader som Forsvaret vurderer skal være en del av dekningsbidraget.

Selve avtalen mellom Siemens og Forsvaret om levering av datautstyr er en rammeavtale som ble inngått av regjeringen Stoltenberg i januar 2001, og som omhandler anskaffelser, drift og utvikling av en felles IT-plattform for Forsvaret, kalt FISBasis. Rammeavtalen angir vilkår for bestillinger som foretas innenfor avtalens virkeområde. Siden avtaleinngåelsen i januar 2001 har Forsvaret foretatt kjøp i størrelsesorden 1,2 milliarder kr over rammeavtalen. Avtalen løper ut i 2006 og er planlagt utlyst på nytt.

Avtalen ble inngått etter en omfattende anbuds- og forhandlingsrunde og gjennomført i tråd med bestemmelsene i lov om offentlige anskaffelser og Forsvarets daværende anskaffelsesregelverk, Bestemmelser vedrørende Anskaffelser til Forsvaret, BAF. For å sikre et best mulig kontraktsresultat bistod den gangen også Nærings- og handelsdepartementet og Regjeringsadvokaten ved kontraktsinngåelsen.

Forsvarssjefen har i brev av 4. februar varslet en gjennomgang av eventuelle uregelmessigheter i Forsvaret, herunder forholdet til Siemens, bl.a. for å avdekke hvorvidt det foreligger uakseptable personlige relasjoner mellom kunde- og leverandørsiden, slik spørteren er opp-tatt av.

Forsvarsstaben har også i brev av 15. februar til Forsvarsdepartementet presisert at formelt ansvar og myndighet i forhold til bestilling av varer og tjenester over avtalen er tillagt fast ansatt personell i Forsvaret. Derimot foretar Siemens en rekke kjøp av materiell fra underleverandører for å dekke Forsvarets bestillinger. Det er i samsvar med avtalens forutsetninger, hvor det er slik at Siemens ivaretar hovedleverandørrollen overfor Forsvaret, mens de selv er ansvarlige for bestillinger fra underleverandører.

Jeg understreker at Forsvaret ser svært alvorlig på påstandene som er framkommet i media. Det vil derfor bli foretatt en grundig gjennomgang av saken, og jeg imøteser resultatet og oppfølgingen av denne.

Rita Tveiten (A) [12:51:53]: Eg takkar statsråden for svaret. Det er, som statsråden sa, svært urovekkjande om det skulle vera noko som helst hald i dei påstandane som har komme fram i media i den seinare tida. Og slik som det er framstilt, kan det jo sjå ut som, både for oss her og for andre som les aviser, at dei har noko å fara med.

Eg går ut ifrå at me har ei felles interesse av at alle innkjøp som har vore gjorde av Forsvaret, er i samsvar med det som Forsvaret har bruk for, og at dei metodane som er brukte for å komma fram til dei beste produkta, toler dagens lys – at me verkeleg får valuta for pengane. For at me skal vera sikre på det, må det iallfall vera ein innkjøpskompetanse i Forsvarsdepartementet som er i stand til å handtera våre interesser. Eg vil gjerne få stilla spørsmål om det er slik at den innkjøpskompetansen som trengst for å gjera desse innkjøpa, er til stades i Forsvarsdepartementet.

Statsråd Kristin Krohn Devold [12:52:42]: Jeg vil først understreke at jeg er helt enig med spørteren i at når det gjelder store innkjøp i Forsvaret, skal ikke bare regelverket for offentlige innkjøp, BAF i dette tilfellet, følges, men det er også viktig at det etiske regelverket, som forsvarssjefen utarbeider, følges.

Jeg er også enig i at alle er tjent med at alle forhold i denne saken kommer fram. Det er viktig at både skattebetalere og andre forsvarsinteresserte føler seg trygge på at midler som Forsvaret disponerer, disponeres på en god måte.

Når det gjelder innkjøpskompetanse, gjelder det i dette tilfellet i første rekke FLO, for det er FLO som foretar innkjøp: FLO/IKT når det gjelder datautstyr, og FLO/I når det gjelder andre typer store industrielle anskaffelser. Og det er svært viktig at den nødvendige innkjøpskompetansen er der. Det er jo også en av grunnene til at Stortinget har bedt Regjeringen vurdere å lage en egen etat for innkjøpsfunksjonen i Forsvaret, en sak som vi har lovt å komme tilbake til Stortinget med.

Rita Tveiten (A) [12:53:47]: Eg har eit lite oppfølgingsspørsmål.

Er det då slik å forstå at forsvarsministeren pr. i dag ikkje har oversikt over om lov om offentlige anskaffelser har blitt følgt ved desse forskjellige innkjøpa?

Statsråd Kristin Krohn Devold [12:54:04]: Jeg vil gjerne få presisere at da denne avtalen ble inngått, ble daværende anskaffelsesregelverk, Bestemmelser vedrørende anskaffelser til Forsvaret, BAF, fulgt. Det var den forrige regjering som inngikk kontrakten, og for å sikre et best mulig kontraktsresultat tok man den gang i tillegg kontakt med både Nærings- og handelsdepartementet og Regjeringsadvokaten for å kvalitetssikre kontraktsinngåelsen.

Spørsmål 19

Marit Nybakk (A) [12:54:39]: Jeg viser til forrige spørsmålsrunde og har tillatt meg å stille følgende spørsmål til forsvarsministeren:

«VG har satt søkelyset på forholdet mellom Siemens Business Service og Forsvaret. IT-kontrakten FISBasis mellom partene Siemens og Forsvaret begynte å løpe fra januar 2001. Avtalen har som ett punkt at Siemens ikke kan ta høyere dekningsgrad, som er pris fratrukket kostpris, enn 8 pst. på levert utstyr.

Medfører det riktighet at dekningsgraden i noen år har vært høyere enn 8 pst., og kan statsråden avkrefte at Forsvaret på andre måter har betalt for kostnader som Siemens alt har fått dekket av sine underleverandører?»

Statsråd Kristin Krohn Devold [12:55:24]: Jeg ser alvorlig på de påstandene som er framkommet i media om Forsvarets kontraktsforhold med Siemens. Forsvaret har derfor etter oppslagene i media igangsatt en intern undersøkelse av kontrakten, og Forsvarsdepartementet har bedt Forsvarsstaben om en redegjørelse i saken, og den redegjørelsen avventer vi foreløpig.

Forsvarsdepartementet har videre anmodet Regjeringsadvokaten om bistand i saken for bl.a. å avdekke hvorvidt Siemens har tatt betalt for kostnader som Forsvaret vurderer skal være en del av dekningsbidraget, altså det spørren er opptatt av.

Forsvaret og Siemens Business Services inngikk i januar 2001 en rammeavtale som omhandler anskaffelser, drift og utvikling av en felles IT-plattform for Forsvaret. I henhold til den inngåtte avtalen kan Siemens maksimalt beregne dekningsgrad på 8 pst. for edb-materiell som er tatt med på en «Godkjent Produktliste». Denne godkjente produktlisten omfatter materiell som er gjenstand for et typisk gjentakende bestillings- og leverandørmønster, som f.eks. PC-er.

Prisene på det materiellet som omfattes av den godkjente produktlisten, forhandles og justeres fortløpende, bl.a. med basis i avtalens krav fra Forsvaret til Siemens om lavest mulig pris fra underleverandørene. Ved alle større enkeltanskaffelser forhandler Forsvaret og Siemens spesielt om løsning og pris.

For å sikre et best mulig kontraktsresultat bistod den gangen Regjeringsadvokaten og Nærings- og handelsdepartementet ved kontraktsinngåelsen. Regjeringsadvokaten vil derfor nå foreta en gjennomgang for å avdekke hvorvidt Siemens kan ha foretatt urettmessig fakturering til Forsvaret, og Forsvarets Kontraktsrevisjon er også gitt i oppdrag å foreta en grundig gjennomgang av kontraktsforholdet.

Jeg vil presisere at dersom det avdekkes at Siemens har tatt betalt for kostnader som Forsvaret vurderer skal være en del av dekningsbidraget, så er dette meget alvorlig. Forsvaret vil i så fall gjøre krav på sitt eventuelle tilgodehavende og vurdere eventuelle andre tiltak i samråd med Regjeringsadvokaten.

Marit Nybakk (A) [12:57:36]: Jeg takker for svaret og ser at statsråden tar dette alvorlig.

Jeg er fornøyd med både at det igangsettes en skikkelig undersøkelse fra departementets side, og at Regjeringsadvokaten er koblet inn, for det står nemlig i grell kontrast til uttalelser som ligger på Forsvarets nettsider om denne avtalen, fra bl.a. leveranseavdelingens leder, Ole Peder Nordheim. Det kan nemlig synes som om Siemens har undergravet denne avtalen, som sikkert var veldig bra da den ble inngått, ved overfakturering, slik at dekningsbidraget er betydelig høyere enn 8 pst. Også Finansavisen har fulgt opp denne saken og har kommet med tall. Blant annet nevner de et beløp på 35,7 mill. kr mer enn det Siemens selv hevder de har fått ut.

I samme avis står det i dag at ved å beregne dekningsbidrag over hele avtaleperioden kan Siemens faktisk ha overfakturert enda mer. Det viktigste å få undersøkt er selvfølgelig om det er slik at Siemens faktisk inkluderer kostnader i kostprisen som ifølge kontrakten ikke skal inkluderes. Jeg vil be om at dette særskilt ses på, og vil spørre om statsråden gjennom denne granskingen vil bidra til at det skjer.

Statsråd Kristin Krohn Devold [12:58:55]: Jeg er fullt ut enig med spørsmålsstilleren i at det må bringes klarhet i disse forhold. Jeg er også helt enig i at det er viktig å få belyst de spørsmål som har blitt reist, ikke minst av Finansavisen, og at alle forhold her gjennomgås. Jeg synes videre at det er betryggende at Regjeringsadvokaten er koblet inn, ikke minst fordi Regjeringsadvokaten den gang var med på å utarbeide kontraktsgrunnlaget. Det bør gi de beste forutsetninger for å få en skikkelig vurdering av hvorvidt Siemens her har beregnet korrekt i forhold til avtalegrunnlaget, eller om det faktisk er beløp her som man må kreve tilbakebetalt, og i tillegg eventuelle andre tiltak.

Jeg vil nå avvente den gjennomgangen som pågår internt i Forsvaret i samarbeid med Regjeringsadvokaten, og den gjennomgangen som også Forsvarets Kontraktsrevisjon er gitt i oppdrag å foreta.

Marit Nybakk (A) [13:00:01]: Jeg går ut fra at statsråden også ser at denne saken illustrerer manglende styringsredskaper og kontrollrutiner i Forsvaret, i dette tilfellet Forsvarets logistikkorganisasjon og for den saks skyld også den forsyningskommandoen som vi hadde.

Men jeg synes også det illustrerer hvordan private interesser faktisk profiterer på Forsvarets manglende bok-ettersyn. Det er vel det mest alvorlige ved dette, og det kan gjelde andre, uten at jeg kan stå her og garantere for det. Det illustrerer et samrøre der representanter, i dette tilfellet for Siemens, har sittet på begge sider av bordet. Det betyr at det er folk som verken har vilje eller evne til å ettergå avtalen.

Jeg vil bare så grundig jeg kan, få understreket at det er viktig å rydde opp, at det tas grep. Jeg synes også at det statsråden nå har sagt, bidrar til at det gjøres. Hun forstår at man her må gå inn og granske.

Statsråd Kristin Krohn Devold [13:01:15]: Jeg takker for at spørsmålsstilleren finner de tiltak som er iverksatt, tilfredsstillende.

Jeg vil også benytte anledningen til å knytte noen kommentarer til et par av de andre momentene som er tatt opp, bl.a. det med å sitte på begge sider av bordet. Som spørsmålsstilleren er kjent med, har vi i den senere tid innført nye karantenebestemmelser i Forsvaret. Det er viktig, nettopp for å unngå situasjoner der folk kan ha en direkte overgang fra industri til innkjøpsfunksjon i Forsvaret – eller omvendt – slik at vi kan være helt sikre på at habilitet ivaretas på en god og betryggende måte. I tillegg til å ha gode rutiner, gode anskaffelsesreglementer, er det viktig å understreke at det etiske regelverket må være en viktig faktor, at man faktisk påser at det etterleves, og at det stimuleres til holdninger som vektlegger at det etiske regelverket etterleves. Jeg tror også at den divisjonaliseringen som det i Stortinget har vært bred enighet om å iverksette i logistikkorganisasjonen, med en egen enhet for IKT og en egen divisjon for andre store materiellinnkjøp, kan bidra til å profesjonalisere Forsvarets innkjøpsfunksjon, slik at man kan føle seg trygg på at de kontrakter vi inngår, også etterleves på en profesjonell måte.

S p ø r s m å l 2 0

Per Roar Bredvold (FrP) [13:02:46]: Jeg ønsker å stille miljøvernministeren følgende spørsmål:

«Etter en vellykket lisensjakt på 5 ulver i Hedmark, er det fortsatt mange som mener at sauetape og uroen vil øke i tiden fremover. Dette skyldes vesentlig at det fortsatt er relativt mye ulv igjen i distriktet, ikke minst streifulvene fra Sverige.

Hva vil statsråden bidra med for at Sverige og Norge skal få en rovdyrpolitikk hvor de som grenser til et annet land og en annen rovdyrpolitikk, ikke skal bli lidende for det annet lands rovdyr?»

Statsråd Knut Arild Hareide [13:03:17]: Stortinget har lagt vinn på at Noreg etter Bernkonvensjonen har ei plikt til å vera med på å sikra overlevinga til alle dei store rovviltartane i norsk natur. Dette inkluderer også ulv. Samstundes er det mange positive kvalitetar ved å ha husdyr på utmarksbeite. Stortinget bestemte derfor at forvaltninga av dei fire store rovviltartane må leggjast opp slik at det framleis er mogleg å driva med småfehold i område med rovvilt. Ei slik todelt målsetjing er det Regjeringa si plikt å følgja opp, m.a. ved vedtak om lisensjakt på ulv og ved å gi midlar til førebyggjande og konfliktdempande tiltak. Samla skal desse verkemidla, saman med erstatningsordningane i rovviltforvaltninga, gjera at dei som blir utsette for tap av husdyr, ikkje skal bli skadelidande.

Streifulv vil kunna opptre i alle delar av landet. Dette kjem av at unge ulvar kan streifa over store avstandar på leiting etter høveleg nytt reviområde og make. Og i samband med streifulv kan det framover vera aktuelt å etablere lisensjakt der det kan oppstå vesentleg skade. Ei slik jaktform kan bli etablert både innanfor og utanfor forvaltningsområdet for ynglande ulv, så lenge dette ikkje trugar bestanden si overleving og samstundes skjer etter dei føringane som Stortinget har lagt.

Ein legg i dag mykje vinn på eit nært samarbeid mellom Noreg, Sverige og Finland om forvaltninga av bjørn, jerv, ulv og gaupe. Samarbeidet omfattar forskning, bestandsovervaking og informasjonsutveksling. Dette er eit samarbeid det er viktig å føra vidare. Samstundes er eg oppteken av at vi gjensidig må formidla grunnlaget for den politikken som det einskilde landet fører i forhold til dei store rovdyra. Dette vil gi auka forståing og auka samarbeid om rovviltforvaltninga på tvers av landegrensene.

Per Roar Bredvold (FrP) [13:05:08]: Jeg takker statsråden for svaret, som jeg tolker positivt fra mitt ståsted, hvor jeg ser at – i dette tilfellet – streifdyr ikke er noe spesielt positivt for dem som blir rammet.

Vi hadde nå en jakt i Hedmark som vi synes gikk greit, men samtidig er vi sterkt rammet av de streifulvene som kommer fra Sverige. Jeg er godt fornøyd med at statsråden sier at det vil være aktuelt å etablere lisensjakt, for dermed å redusere skaden. Statsråden sier òg at en slik jaktform kan bli etablert både innenfor og utenfor forvaltningsområdet for ynglende ulv. Det tolker jeg positivt. Dette handler om mye mer enn bare om hvor mange ulver vi skal ha. Dette er et næringsspørsmål, det er et trivsels-spørsmål, det er et sikkerhetsspørsmål – det er altså i høyeste grad distriktpolitikk. Det handler om hvor vi skal ha bosetting i Norge, og hva vi skal leve av.

Jeg er egentlig ganske godt fornøyd med svaret, så jeg har ikke noe oppfølgingsspørsmål. Jeg takker statsråden for svaret.

Statsråd Knut Arild Hareide [13:06:14]: Det er gledeleg at representanten Bredvold er fornøgd med svaret. Det er viktig for meg å følgja opp dei føringane som Stortinget har lagt her. Det er ein balansegang. Me har sagt at me ønskjer ulv i Noreg. Me ønskjer å ta vare på han, og det er gitt nokre mål for det. Det er målet å følgja opp det, sjølv sagt. Samstundes veit me også om dei skadane som er. Derfor er det viktig med konfliktdempande tiltak.

Eg har berre eitt mål med politikken, og det er å gjennomføra det Stortinget har vedteke i vår. Eg synest det er ein god balansegang. Ein tek vare på ulven, og ein tek vare på distrikta. Eg har tru på at den samla politikken er ein god politikk på lang sikt.

S p ø r s m å l 2 1

Kjetil Bjørklund (SV) [13:07:17]: Dette spørsmålet er til miljøvernministeren:

«Det er bred enighet om at reduksjonene etter Kyoto-protokollen ikke er nok til å stoppe de menneskeskapt klimaendringene. FNs klimapanel har sagt at utslippene må ned med 60–80 pst. i forhold til 1990-nivå. Det er derfor liten tvil om at det må komme en ny og mer omfattende klimaavtale.

Vil Norge kreve omfattende reduksjoner i forbindelse med neste forhandlingsrunde?»

Statsråd Knut Arild Hareide [13:07:47]: Som representanten Bjørklund peikar på, er det stor semje om at dei grensene for utslepp som er sette i Kyotoprotokollen, ikkje er tilstrekkelege for å hindra menneskeskapte klimaendringar. Kyotoprotokollen, som tek til å gjelda i dag, er likevel eit første, viktig steg, fordi det gjennom protokollen for første gong er etablert bindande utsleppsforpliktingar for ei rekkje industriland. Onsdag 16. februar 2005 er derfor ein merkedag i det internasjonale klimaarbeidet, og eg har tidlegare i dag delteke i ei markering i regi av CICERO og Norges Naturvernforbund av at Kyotoprotokollen tek til å gjelda i dag.

Så til spørsmålet om Noreg vil krevja omfattande utsleppsreduksjonar. Regjeringa sin posisjon er klar: Noreg skal arbeida for ein meir ambisjøs og meir globalt omfattande avtale etter 2012, som avsluttar Kyotoprotokollen sin første forpliktingsperiode. Utgangspunktet for ambisjonsnivået i utforminga av langsiktige avtalar må vera målet i Klimakonvensjonen om å hindra farlege, menneskeskapte klimaendringar. Ut frå det me veit i dag, synest det å vera aukande semje om at den globale temperaturauken da bør vera maksimalt 2 °C samanlikna med før-industrielt nivå. Dette svarar truleg til ein reduksjon i utsleppa av klimagassar på det nivået representanten Bjørklund nemner i spørsmålet sitt.

Når det gjeld dei nasjonale utsleppa, kan eg opplysa om at Regjeringa i førre veke vedtok å oppnemna eit utval som skal sjå på korleis Noreg kan redusera sine utslepp betydeleg på lengre sikt – ein nasjonal klimavisjon for 2050. Utvalet si oppgåve blir å skissera ulike framtidssanalyser for korleis dei nasjonale utsleppa skal kunna reduserast med 50–80 pst. fram mot 2050. Sentrale utviklingsstrekk i samfunnet skal analyserast ut frå korleis dei kan vera med på å skapa eit «lavutslippssamfunn». Utvalet skal ha hovudfokus på mogleighetene som ligg i å utvikla og ta i bruk ny teknologi for å redusera klimagassutsleppa, men også andre framtidssanalyser baserte på moglege endringar i produksjons- og forbruksmønster vil bli vurderte.

Utvalet vil få ei tidsramme på 18 månader, og utvalet sitt arbeid skal vera ein open og inkluderande prosess der relevante miljø og aktørar vil bli inviterte til å komma med innspel.

På bakgrunn av utvalet sine konklusjonar vil Regjeringa leggja opp til ein politisk prosess med sikte på å utforma langsiktige nasjonale mål for utslepp av klimagassar.

Kjetil Bjørklund (SV) [13:10:12]: Jeg takker for svaret. Jeg finner det positivt at miljøvernministeren legger så stor vekt på dette spørsmålet, som etter de fleste mening er det mest omfattende miljøspørsmålet denne kloden står overfor.

Men jeg er litt opptatt av det rent konkrete i forhold til framtidige forhandlinger. Hvilke alliansepartnere ser miljøvernministeren for seg at Norge bør velge i de framtidige forhandlingene? På hvilken måte ser statsråden for seg at det er mulig å få de landene som ikke har ratifisert Kyotoprotokollen – f.eks. USA og Australia – med på omfattende utslippsreduksjoner?

Statsråd Knut Arild Hareide [13:10:54]: Eg synest representanten Bjørklund på ein god måte viste nokre av dei utfordringane me har. Det er ei stor utfordring at nettopp dei to landa, Australia og USA, som representanten no nemnde, ikkje er med. Eg har sjølvsagt vore i dialog med begge mine kollegaer på mitt nivå. Eg kan seia at eg føler at dei signala som Australia har gitt, er langt meir positive enn dei som USA har gitt, og eg ser faktisk på USA som den store utfordringa for å komma vidare i klimaforhandlingane.

Det som eg trur er viktig, er at sjølv om me no er nede i ein bølgedal, må me offensivt satsa vidare. Me må gjera ein jobb nasjonalt, som eg la vekt på i svaret mitt. Men denne utfordringa må jo også løysast internasjonalt. Eg synest at EU har lagt ein offensiv strategi. I Buenos Aires var den norske posisjonen tett knytt opp til EU sin. Slik håper eg òg det vil vera framover, for eg opplever EU som ei offensiv drivkraft i klimaspørsmåla.

Kjetil Bjørklund (SV) [13:11:57]: Jeg takker for svaret.

Det er en lang veg fram. Norge har tidligere hatt et nært samarbeid med nettopp USA og Australia i klimaforhandlingsposisjoner, og dette er jo land som, som kjent, ennå ikke har ratifisert Kyotoprotokollen, og som ikke regnes for å være foregangsland når det gjelder å unngå klimaendringer, snarere det motsatte. Da er det en stor utfordring å greie å holde en dialog med disse landene – men vi må tenke bredere.

Er det slike land Norge skal ha som sine samarbeidspartnere også i de kommende forhandlingsrunder, som må nå vesentlig lenger enn det man nådde i Kyoto? Eller finnes det andre naturlige samarbeidspartnere?

Statsråd Knut Arild Hareide [13:12:41]: Me har jo Umbrella Group, som bl.a. Australia og USA er ein del av. Men det er ikkje nokon tvil om at dei landa som er representerte der, har ulike mål. Eg synest likevel det er veldig viktig at me gjennom det kontaktnettet får kontakt inn mot land som Australia og USA. Det er veldig viktig! Men eg er ikkje i tvil om at når det gjeld dei politiske måla, ligg vi langt nærmare EU, og me var heilt einige i den posisjonen som EU inntok i Buenos Aires. Det må ikkje vera nokon tvil om at me står for ein offensiv politikk, i tråd med det som EU har gjort. Eg har lyst til å gi honnør til EU, eg opplevde dei som ei positiv drivkraft i Buenos Aires. Men det nettverket me har hatt i Umbrella Group, har gitt oss moglegheit til å få kontakt inn mot Australia og USA. Ikkje minst opplevde eg det i Buenos Aires i desember som veldig positivt når det gjaldt Australia – dessverre langt meir negativt i den dialogen me har hatt med USA.

S p ø r s m å l 2 2

Jørund Leknes (SV) [13:13:50]: Jeg vil tillate meg å stille miljøvernministeren et spørsmål:

«De menneskeskapte klimaendringene er mer synlige enn noensinne. I Bergen settes nedbørsrekorder, og Nord-

Afrika rammes av snøbyger. Kyotoprotokollen er et første skritt på veien for å redusere utslippene av klimagasser, og følgelig redusere de farlige klimaendringene. Likevel ser vi at USA og Australia ignorerer klimatrusselen og nekter å ratifisere protokollen.

Vil Regjeringa ta initiativ til straffetiltak mot land som nekter å ratifisere Kyotoprotokollen?»

Statsråd Knut Arild Hareide [13:14:37]: På klimakonferansen i Buenos Aires i desember gjorde eg det heilt klart frå talarstolen at me no treng politisk handling. Klimaendringane er alarmerande, noko m.a. rapporten Arctic Climate Impact Assessment, som nyleg blei lagd fram for Arktisk Råd, tydeleg viser. Det går fram av rapporten at me allereie ser store klimaendringar i vår del av verda.

Me må vere førebudde på at det som no skjer i Arktis, er eit varsel om globale endringar. Dette forsterkar behovet for politisk handling.

I Buenos Aires peikte eg òg på at me må få med alle landa på ein forpliktande avtale etter 2012. USA, som aleine står for ein firedel av dei globale klimagassutslippa, er ikkje eingong innstilt på å drøfta dette. Både i Buenos Aires, i debattar i etterkant og i avisinnlegg, har eg ikkje lagt skjul på at eg ikkje er samd i USA sin politikk på dette området. Eg føler meg heilt trygg på at budskapet min er særskilt godt forstått på amerikansk side.

Eg trur ikkje at diskusjonar om straffetiltak mot land som ikkje ratifiserer Kyotoprotokollen, er særleg konstruktivt på det noverande tidspunkt. USA har tydeleg signalisert at dei ikkje ønskjer å ratifisera Kyotoprotokollen, noko me like tydeleg har sagt oss misnøgde med frå norsk side. No er det likevel viktig å sjå framover. Kyotoprotokollen er berre eit første steg på vegen mot ei løysing på klimaproblemet. Me ønskjer eit meir ambisiøst og globalt klimaregime etter 2012. Straffetiltak mellom statar er ikkje vegen å gå om målet er langsiktig og forpliktande globalt samarbeid på klimaområdet.

Det er viktig å vera tydeleg på kva me meiner at andre statar bør binda seg til i internasjonale avtalar, på same måten som andre vil ha meningar om Noreg sine internasjonale forpliktingar. Men dette må gjerast på ein måte som også fører til konstruktiv dialog om løysingar på klimaproblemet. Det er berre gjennom forpliktande samarbeid me kan komma nokre skritt vidare i den vanskelige og viktige klimapolitikken – også i forhold til dei landa som no vel ikkje å ratifisera Kyotoprotokollen.

Jørund Leknes (SV) [13:16:45]: Jeg takker for svaret. Det har vært delte meninger om hvor offensiv miljøvernministeren har vært overfor USA. Natur og Ungdom rapporterte bl.a. fra Buenos Aires:

«Etter å ha holdt to innlegg i plenum har Hareide ikke engang nevnt at det er noen land som lager større problemer enn andre. Slik dulling med verdens klimaverstinger har vi ikke tid til.»

I Buenos Aires gjorde også USA det veldig klart at de ikke kommer til å slutte seg til Kyoto-avtalen.

Med Irak-krigen friskt i minne vet vi godt at diplomatisk press ikke er nok til å få USA til å endre politikk. Der-

imot har vi andre pressmidler og andre tiltak som vi kan benytte oss av. Et eksempel på et slikt tiltak er å true med å begynne å handle olje i euro.

Vil Regjeringen ta initiativ til å utrede tiltak for å påføre USA økonomiske tap hvis de fortsatt nekter å ratifisere Kyotoprotokollen?

Statsråd Knut Arild Hareide [13:17:45]: Eg deler representanten Jørund Leknes sitt syn på at dette problemet er veldig viktig, og at me må prioritera det. Eg deler derimot ikkje representanten sitt syn på at eg var uklar i Buenos Aires. Eg var veldig tydeleg på at me ønskjer ein meir forpliktande avtale etter Kyoto-perioden, noko USA gjekk imot.

Det eg derimot valde i Buenos Aires, var å vera tydeleg på den politiske budskapet, der me var rakt ueinige med USA, utan at me gjekk til ein diplomatisk ordkrig. Eg ønskjer å føra ein konstruktiv dialog, og eg meiner at eg har meir enn gode nok politiske argument til å føra den diskusjonen, i staden for konkret å kritisera land på ein udiplomatsk måte. Eg meiner eg har så gode argument at eg ikkje treng å bruka denne typen verkemiddel i diskusjonen med USA. Eg har argumenta med meg, USA har argumenta mot seg.

Jørund Leknes (SV) [13:18:44]: Jeg takker for svaret.

Apartheidregimet i Sør-Afrika har blitt kalt en forbrytelse mot menneskeheten. Regimet ble kastet bl.a. fordi man internasjonalt boikottet det. USAs klimapolitikk er også en forbrytelse mot menneskeheten. Behovet for reduksjoner i CO₂-utslippene er så store at vi ikke kan godta USAs alenegang i denne saken. Jeg oppfatter statsrådets svar som om han har gitt opp å presse USA til å gå med på Kyoto-avtalen, samtidig som USA sier at årsaken til at de ikke vil ratifisere protokollen, er at det vil straffe seg økonomisk.

Spørsmålet mitt til statsråden blir derfor: Er det ikke slik at når et land sier at det vil straffe seg økonomisk å gå inn på en avtale, så bør man finne virkemidler som gjør det økonomisk lønnsomt for det landet å gå inn på den avtalen?

Statsråd Knut Arild Hareide [13:19:37]: Det er ikkje tvil om at det ligg ei økonomisk vurdering bak USA sin posisjon. Eg har derimot tru på bl.a. det kvotesystemet som EU legg opp til, og som dei vil samarbeida med Noreg om. Dei òg ser føre seg eit samarbeid med både Canada og New Zealand, og vil utvikla det vidare. Det kan òg i framtida vera attraktivt for USA å binda seg opp til dette.

Ein skal vera klar over at det er positive signal frå USA si side. Me veit at senatorane John McKane og Joseph Lieberman òg har fremma forslag i Senatet. Dei fall rett nok, men dei fekk støtte av 43 av 100 representantar. Det var kanskje meir enn det dei positive hadde forventet før forslaga kom opp til avstemming. Det er ein debatt òg i USA.

Eg trur me på det noverande tidspunktet skal vera konstruktive for å få USA med. USA har dei største utsleppa av CO₂ i dag. Eg ønskjer å opptre konstruktivt for å få USA med på meir forpliktande avtalar – det er viktig. Den linja vil eg fortsetja med.

Presidenten: Vi går tilbake til spørsmål 3.

S p ø r s m å l 3

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Bjørn Jacobsen til utenriksministeren, er overført til miljøvernministeren som rette vedkommende.

Bjørn Jacobsen (SV) [13:21:02]: Eg tillet meg å stille spørsmål til miljøvernministeren:

«Det er industrilanda som har stått for dei største utsleppa av klimagassar. Likevel blir heile verda ramma av klimaendringane, men innbyggjarane i land i sør har færre moglegheiter til å komme seg vekk frå problema. 160 000 menneske dør kvart år som ei følgje av klimaendringar, dei fleste i fattige land. Tanzania har sagt at klimaendringar er ei større utfordring enn terror.

I kor stor grad er Noregs klimapolitikk prega av å sikre land i sør sine moglegheiter til å utvikle seg?»

Statsråd Knut Arild Hareide [13:21:43]: Lat meg først stadfesta at det er industrilanda som historisk har stått for dei største utsleppa av klimagassar. Det gjer dei enno, men utviklingslanda vil samla, i kraft av auken i folketallet og den økonomiske utviklinga, om nokre tiår stå for meir enn halvparten av dei globale utsleppa. Industrilanda si erkjenning av hovudansvaret kom bl.a. til uttrykk gjennom framforhandlinga av Kyotoprotokollen – som trer i kraft i dag. Her er det berre industriland som tek på seg bindande forpliktingar om å redusera utslepp. I lys av den utviklinga som er venta, er det likevel naudsynt at særleg u-landa med størst utslepp tek del i den globale innsatsen for å redusera desse.

Det er òg rett at dei fattigaste landa vil ha større problem med å tilpassa seg klimaendringane enn dei rikare landa. Dette blir i stadig aukande grad erkjent av det internasjonale samfunnet. Det blei allereie i 2001 oppretta to nye klimafond for utviklingsland med hovudvekt på tilpassing. Eit tredje tilpassingsfond vil bli sett i verk med midlar frå ei avgift på prosjekt under Kyotoprotokollen sin grønne utviklingsmekanisme. Den globale miljøfasiliteten, GEF, har òg eit eige program for tilpassing. Klimakonvensjonen sitt siste partsmøte i desember i fjor vedtok eit omfattande arbeidsprogram kva gjeld tilpassing til klimaendringar.

Noreg er blant dei landa som med omsyn til folketallet gir mest støtte til u-landa òg på dette feltet. Me freistar å gjera dette på ulike vis. I tillegg til støtte til forskning og utgreiing på området har Noreg gitt monalege bidrag til dei to nye fonda eg nemnde, og me har i alle år vore ein solid bidragsytar til GEF. Til dømes auka det norske budsjettet for stønad til klimatiltak i utviklingsland med 30 mill. kr i 2005. Vi ser på samordna internasjonal innsats gjennom

kanalar av denne typen som mest høveleg i denne samanhengen. På den bilaterale sida er det ikkje fullt så lett, da dei fleste utviklingslanda som Noreg samarbeider direkte med, enno ikkje gir topp prioritet til slik tilpassing. Vår bilaterale politikk for utvikling byggjer som kjent på prinsippet om at det er mottakarlandet sine prioriteringar som skal leggjast til grunn.

Me har òg stor von knytt til at prosjekt under Den grønne utviklingsmekanismen skal kunna gi ein vesentleg auke i overføring av ressursar og teknologi og bidra til ei betring av levekåra i u-landa. Dette er ein av grunnane til at me allereie frå 2005 gir høve til å nytta kvotar frå denne mekanismen i det norske kvotesystemet for klimagassar og dermed stimulerer industrien til å ta del i slike prosjekt.

Bjørn Jacobsen (SV) [13:24:26]: Eg takkar for svaret.

Eg vil litt tilbake til dette med vekst, for det er klart at klimaproblema også er svært knytte til vekst. Mange land har ikkje så mykje hydrokarbonar sjølve, og det at dei får kjøpt inn hydrokarbonar i form av olje eller gass, veit vi vil direkte gje positivt utslag på BNP. Så mitt spørsmål er: Korleis bidreg Noreg internasjonalt til at vekst ikkje skal vere så knytt opp til bruk av fossilt brennstoff?

Statsråd Knut Arild Hareide [13:25:01]: Det er ikkje tvil om at me, når me ser på dei framtidige avtalene, er nøydde til å ha eit heilt anna regime for utviklingslanda enn for industrilanda. Den utfordringa me ser i samband med klimaet i dag, er skapt av oss, dei rike industrilanda. Eg er veldig oppteken av at me no skal inkludera utviklingslanda i ein framtidig avtale. Eg trur det er viktig, for når me ser framover, vil me ha eit stort problem om vi ikkje inkluderer utviklingslanda. Dialogen med utviklingslanda synest eg er positiv. Mens me i New Dehli for to år sia opplevde at G-77-landa var samla, opplevde me no ei langt meir splitta gruppe, nettopp fordi ein såg den utfordringa som kjem. Når det gjeld den framtidige avtalen, meiner eg me skal leggja vinn på å få ein avtale som sikrar at utviklingslanda kan ha ei utvikling, og at det er dei rike industrilanda som tek hovudansvaret her.

Bjørn Jacobsen (SV) [13:26:02]: Eg takkar igjen for svaret, og tolkar svaret dit hen at statsråden seier at det er veldig viktig at utviklingslanda ikkje går i den same klimafella som dei rike industrilanda har gjort. Men vi veit samtidig at land som Kina kanskje har planar om å byggje ut 500–600 kullkraftverk osv. Vi veit også at ein del av grunnlaget for Kyoto-avtalen er kvotehandelen, altså at ein skal ta utsleppa der dei er billigast. Det er grunnlaget for kvotehandel. Vi veit også at i begynnelsen var dette nemnt som «burden sharing», altså byrdefordeling. Men blir det ikkje på ein måte også ein bløff når vi frå dei rike landa eigentleg kan kjøpe oss fri frå å gjere noko sjølve, heime?

Statsråd Knut Arild Hareide [13:26:49]: Eg er veldig glad for det regimet me har fått på plass gjennom Kyotoprotokollen, og eg trur det var heilt nødvendig for dei

som sat i 1997 og framforhandla dette, å få moglegheit til eit kvotesystem. Me har opplevd at eit kvotesystem bl.a. med svovelutslepp i USA har hatt veldig positiv betyding. Det viktigaste for meg er at me får til tiltak som reduserer utsleppa. Så er det faktisk underordna kvar dei utsleppsreducerande tiltaka foregår. Derfor meiner eg at Noreg bl.a. skal ta ein vesentleg del av våre tiltak nasjonalt, men me skal òg vera med på å nytta den marknadsmoglegheita som ligg i bruken av kvotesystema.

Så peiker representanten Jacobsen på land som Kina. Me kunne òg ha nemnt land som India og Brasil, som her kjem til å vera veldig viktige. Det er òg viktig å kunna sjå

at utviklingslanda er veldig differensierte – det er stor forskjell på dei. Og ikkje minst er nokre av dei landa som her er nemnde, nøydde til å vera med og ta ein del av ansvaret.

Presidenten: Sak nr. 1, spørretime, er dermed ferdigbehandlet.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 13.30.
